

Today, the quality of life is an issue that concerns all governments and most international organizations, and there is a general agreement among researchers, policymakers, and development planners regarding the need to study the quality of life. The research findings show that the quality of life has many different dimensions, fields and indicators, which in most cases are directly related to economic development.

Development is a collaborative process. Decentralization and participation in various dimensions of economic development planning have been the focus of economists and sociologists in recent decades. Economists consider participation as a means to increase the growth rate, reduce unemployment, recognize abilities and use them at a comprehensive level, and better distribute income. This is despite the fact that according to most social scientists, participation leads to the efficiency of development plans. Participation brings with it commitment, and commitment comes with more effort, which is necessary for the success of development plans and programs.

بررسی جامعه‌شناختی ارتباط بین کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان با توسعه

اقتصادی مورد مطالعه : شهرستان لاهیجان

رضا طالبی لیوان^۱ تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۷/۲۳

استاد مهرداد نوابخش^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۰ استاد اصغر محمدی^۳

چکیده

کیفیت زندگی امروزه موضوعی است که دغدغه ی همه ی دولت ها و اکثر سازمان های بین المللی است و توافق عمومی در میان محققان، سیاستگذاران و برنامه ریزان توسعه در خصوص نیاز به مطالعه ی کیفیت زندگی وجود دارد. یافته های تحقیق نشان می دهد که کیفیت زندگی ابعاد، حوزه و شاخص های بسیار گوناگون و متفاوتی دارد که در اکثر موارد به طور مستقیم با توسعه اقتصادی در ارتباط است.

توسعه یک فرایند مشارکتی است. تمرکززدایی و مشارکت در ابعاد مختلف برنامه ریزی توسعه اقتصادی در دهه های اخیر مورد توجه اقتصاددانان و جامعه شناسان بوده است. اقتصاددانان مشارکت را وسیله ای برای افزایش نرخ رشد، کاهش بیکاری، شناخت توانایی ها و بکارگیری آن ها در سطحی فراگیر و توزیع بهتر درآمدها می دانند. این در حالی است که به عقیده ی اکثر دانشمندان علوم اجتماعی، مشارکت منجر به کارایی طرح های توسعه ای می شود. مشارکت همراه با خود، تعهد را به ارمغان می آورد و تعهد توأم با تلاش بیشتر است، تلاشی که برای موفقیت طرح ها و برنامه های توسعه ای ضرورت دارد.

در این پژوهش ابتدا کیفیت زندگی در ابعاد رضایت و شادی (ابعاد ذهنی) و محیط زیست، امنیت و درآمد (ابعاد عینی) مورد توجه قرار گرفته و سپس ارتباط کیفیت زندگی شهری با میزان مشارکت شهروندان در توسعه اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری این پژوهش کلیه افراد بالای ۱۸ سال شهرستان لاهیجان می باشد که با بهره گیری از فرمول کوکران و با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده، تعداد ۴۱۲ نمونه انتخاب و اطلاعات توسط پرسش نامه ی محقق ساخته، جمع آوری شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که ابعاد امنیت، سازمان های مردم نهاد و امور عام المنفعه بالاتر از حد متوسط و ابعاد رضایت، درآمد و همچنین کیفیت محیط زیست پایین تر از حد متوسط قرار دارند. همچنین نتایج آزمون آماری تحلیل واریانس نشان داد که افزایش کیفیت محیط و زندگی در شهر می تواند به افزایش مشارکت شهروندان در توسعه اقتصادی منجر شود و بین این دو رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

کلید واژگان : کیفیت زندگی شهری، مشارکت اجتماعی، توسعه، توسعه اقتصادی، شهر لاهیجان.

۳. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی گرایش اقتصاد و توسعه واحد دهقان

۱. استاد تمام رشته جامعه‌شناسی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات تهران

۲. استادیار رشته جامعه‌شناسی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد دهقان

بدون شک در طول دو سه دهه ی اخیر، کیفیت زندگی، به عنوان جانشینی برای رفاه مادی، به اصلی ترین هدف اجتماعی کشورهای مختلف تبدیل شده است. اصطلاح کیفیت زندگی، مانند مفهوم توسعه تا اندازه ای مبهم است و از یک سو کیفیت زندگی فردی به عنوان برداشتی از چگونگی فردی و چگونگی گذران فرد مطرح می شود و از بُعدی کلی تر دربرگیرنده ی موقعیت های زندگی در مکان های مختلف حول عاملی مشخص اند.

کیفیت زندگی مقوله ای است میان رشته ای، پیچیده، چندبُعدی، نسبی و متأثر از زمان و مکان و ارزش های فردی و اجتماعی است که از یک سو ابعاد عینی و بیرونی و از سوی دیگر ابعاد ذهنی و درونی دارد (رضوانی و منصوریان، ۱۳۸۶: ۴). شاخص های عینی، شاخص های اجتماعی و اقتصادی قابل سنجش برای انعکاس میزان تأمین نیازهای انسانی هستند که با استفاده از گزارش ها و آمار رسمی بررسی می شوند. این شاخص ها وضعیت ظاهری و ملموس زندگی را نشان می دهند. شاخص های ذهنی مبتنی بر گزارش افراد از ادراکات شان در مورد جنبه های مختلف زندگی است. این شاخص ها که مکمل متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و محیطی اند، ادراکات و ارزشیابی های افراد را از وضعیت عینی زندگی شان نمایش می دهد. شاخص های ذهنی از پیمایش ادراکات، ارزیابی ها و رضایت ساکنین از زندگی شهری بدست می آیند، در حالی که شاخص های عینی مربوط به حقایق قابل مشاهده هستند که غالباً از داده های ثانویه بدست می آیند (خادم الحسینی و همکاران، ۱۳۸۹: ۴۶).

امروزه نزدیک به نیمی از مردم جهان، ساکن شهرها می باشند و انتظار افزایش آن در دهه های آینده نیز وجود دارد. در حالت کلی این موضوع را می توان ناشی از تلاش مردم برای نیازهای خود و وجود امکانات مناسب زندگی شهری در شهرها دانست. اگرچه شهر و شهرنشینی خود یکی از مهمترین شاخص های رفاه و توسعه ی اجتماعی و اقتصادی محسوب می شود، رشد شتابان آن می تواند، سرانه ی برخورداری از بسیاری امکانات اجتماعی و اقتصادی را کاهش دهد و از این طریق پیامدهای آن به صورت کاهش سطح کیفیت زندگی در عرصه های مختلف شهری نمایان شود (علی اکبری و امینی، ۱۳۹۰: ۱۲۲).

بیان مسأله

توسعه یافتگی پایدار به مفهوم حرکت بر محور انسان - محیط است و توسعه ی امکانات اقتصادی با توجه به ملاحظات محیطی و عدالت اجتماعی را مورد توجه قرار می دهد (ابراهیم پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۲۰). مفهوم کیفیت زندگی شهری با توسعه پایدار شهری، همگرایی بسیار زیادی داشته و حتی می تواند به جای هم به کار برده شود. همچنین وقتی بحث از توسعه پایدار شهری مطرح می شود، مفهوم کیفیت زندگی شهری نیز موضوعیت پیدا کرده و پدیدار می شود (لطفی، ۱۳۸۸: ۷۱-۷۰). چرا که با گسترش روند صنعتی شدن، پیشرفت فنآوری و رشد شهرنشینی؛ عدم تعادل های اقتصادی، اجتماعی و فضایی موجب ایجاد شکاف شدید بین نواحی شهری و روستایی کشورهای در حال توسعه به لحاظ برخورداری از امکانات و موهبت های زندگی شده است. در این راستا، جهت رفع یا کاهش شکاف ها و نابرابری ها در دنیای امروز تقریباً همگان هدف نهایی توسعه را افزایش کیفیت زندگی می دانند (بریمانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۳).

بنابر این، می توان گفت کیفیت زندگی نشان دهنده ی ویژگی های کلی اجتماعی، اقتصادی و محیطی مناطق است و می تواند به عنوان ابزاری برای تدوین چارچوب استراتژی های برنامه ریزی که توسط اندیشمندان و

برنامه ریزان در مقیاس های مختلف جغرافیایی تهیه می شود، به کار رفته و به واسطه ی آن بتوان مسائل و مشکلات شهرها را بازشناسی کرد (باقری کشکولی و موسوی، ۱۳۹۱: ۹۹).

با مطالعه ی مسیر تکامل جوامع بشری، مشاهده می شود که پیشرفت و توسعه ی پایدار هنگامی میسر می شود که انسان ها در جریان زندگی خود با همدیگر مشارکت و همکاری داشته اند. فلسفه «مشارکت اجتماعی» استفاده ی بهینه از امکانات و منابع کمیاب است. مشارکت اجتماعی فقط کار جمعی نیست بلکه یک نوع تفکر جمعی، مشارکت جمعی، تصمیم گیری جمعی، تولید جمعی و در نهایت استفاده جمعی است. همزمان با تکامل و اصلاح نگرش به مفهوم توسعه، اصل مشارکت در برنامه ریزی توسعه، اهمیت بیشتری یافته است؛ به عبارت دیگر، تأکید بر اصل مشارکت در برنامه ریزی از این جهت است که توسعه، بیش از همه بر انگیزش و یادگیری متکی است و در بهبود و کفایت مستمر توانایی های درونی تجلی می یابد؛ بر همین اساس، برنامه ریزی توسعه، به طور جدی به دموکراسی در اهداف و روش ها وابسته خواهد بود. برنامه های ملی، مسئولیت مشترک سازمان ها و نهادهایی است که بر همدیگر تأثیر می گذارند و از سوی دیگر، هر چه مشارکت مردم عادی و گروه های ذینفع؛ از قبیل نهادهای صنفی یا احزاب سیاسی در تهیه و اجرای برنامه ها افزایش یابد، برنامه ریزی آنها معنادارتر است؛ بر این اساس، نظام برنامه ریزی توسعه باید به گونه ای طراحی شود که حجم گسترده ای از مشارکت را در کلیه سطوح داشته باشد.

در این پژوهش نگاه ما معطوف به مشارکت اجتماعی، به عنوان یکی از مؤلفه های سرمایه اجتماعی است. مشارکت می تواند در دو سطح مطرح باشد: الف) بُعد ذهنی مشارکت که همان تمایل به مشارکت اجتماعی است که در نتیجه ی اعتماد و سایر عوامل زمینه ساز در افراد ایجاد می شود. ب) بُعد عینی و رفتاری مشارکت اجتماعی که به صورت عضویت، نظارت، اجراء و تصمیم گیری بروز می کند، که همان پیوند عینی است. عوامل بسیاری بر مشارکت مردم در امور شهری و توسعه پایدار شهری تأثیرگذارند که در مشارکت مردم در هر یک از مراحل و انواع طرح های عمرانی، سبب بهبود شرایط عمومی، توزیع قدرت و بالا رفتن سطح امید به زندگی می شود. همچنین سیستم تصمیم گیری، برنامه ریزی و مدیریت دولتی متمرکز را به سمت مدیریت محلی و از پایین به بالا (توسعه مشارکتی) با توجه به نیازها، امکانات، توانمندی ها و اولویت های شان سوق می دهد (قاسمی، ۱۳۸۴: ۸۸). تجربه نشان داده است که طرح های دولتی بدون جلب مشارکت مردمی، حالت کم رنگی به خود می گیرند. علاوه بر آن، مهمترین مشارکت بهره برداران، حفاظت و کنترل عرصه های ایجاد شده است که بر تداوم و بهره برداری و ایجاد بستر مناسب و مساعد، نقش مهمی بر عهده دارد. مشارکت شهروندان در تصمیم گیری ها، برنامه ریزی ها و کلیه فعالیت ها و امور شهری، مورد توجه مدیران، برنامه ریزان و صاحب نظران توسعه اقتصادی است.

در این راستا بررسی روند شهرنشینی در لاهیجان نشان می دهد که جمعیت شهرنشینی طی سال های اخیر افزایش چشمگیری داشته است. طبق آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ جمعیت شهرستان لاهیجان ۱۶۷۵۴۴ نفر می باشد. که از این تعداد ۱۰۴۵۱۴ نفر را جمعیت شهری تشکیل می دهد. نسبت شهرنشینی در شهر لاهیجان در سال ۱۳۹۰، ۵۷/۹ درصد بوده که این نسبت در سرشماری اخیر به ۶۲/۴ درصد تغییر یافته است. این افزایش سریع جمعیت و همچنین به واسطه ضعف نگرش مناسب در نظام هدایت و کنترل توسعه شهری باعث شده به موضوع کیفیت زندگی توجه چندانی نشده و نابرابری هایی از نظر سطح برخورداری از امکانات شهری، استانداردهای زندگی و عدم تعادل میان رفاه اجتماعی و کارایی اقتصادی که از عوامل مهم توسعه است حس می شود که در مجموع کیفیت زندگی شهری را در لاهیجان با مشکل مواجه نموده است که عمده ترین مسائل در حوزه ی اشتغال، درآمد و محیط زیست می باشد.

به لحاظ اشتغال، ۱۴/۸ بازنشسته، ۱۶/۴ شغل آزاد، ۱۴/۴ خانه دار، ۱۴/۸ کارمند، ۹/۸ کارگر، ۶/۴ فرهنگی، ۷/۱ پزشک، ۱/۸ دانشجو، ۳/۷ استاد دانشگاه، ۱۰ درصد کشاورز هستند.

به لحاظ درآمد ۰/۲ فاقد درآمد، ۱/۴ کمتر از ۱ میلیون تومان، ۹/۸ بین ۱ تا ۱/۵ میلیون تومان، ۲۷/۶ بین ۱/۵ تا ۲ میلیون تومان، ۲۳/۳ بین ۲ تا ۲/۵ میلیون تومان، ۲۲/۱ بین ۲/۵ تا ۳ میلیون تومان و ۱۴/۶ بیشتر از ۳ میلیون درآمد دارند (سالنامه آماری گیلان، ۱۳۹۸ : ۳۶).

از آن جا که یکی از ابعاد مهم کیفیت زندگی شهری، کیفیت زیست محیطی آن است. انتقال فاضلاب خانگی به محل مناسب و نیز جمع آوری و دفن بهداشتی زباله از شاخص های برجسته و تأثیرگذار کیفیت زندگی است؛ متأسفانه بیشتر از سه دهه است که لاهیجان با مشکل تخلیه فاضلاب به رودخانه، جایگاه نامناسب دفن زباله و مدیریت نامناسب پسماند روبرو شده است به این صورت که «فاضلاب خانگی پس از ورود به رودخانه با آلوده کردن آب سالم آن، وارد دریا و مزارع کشاورزی و از طریق محصولات آن‌ها وارد سبد غذایی شهروندان می‌شود. این مسئله به لحاظ بهداشتی و زیست محیطی کاملاً مغایر با قوانین و مقررات بوده و دستگاه‌های متولی همچون آب و فاضلاب و حفاظت محیط زیست باید هرچه سریع‌تر از ورود فاضلاب خانگی به داخل رودخانه لاهیجان جلوگیری کنند» (امین پور، ۱۴۰۰ : ۲۲). از این جهت ارائه راه حل‌ها و برنامه های علمی و عملی ضروری به نظر می‌رسد.

علاوه بر اشتغال، درآمد و محیط زیست، شادمانی اجتماعی، رضایت و امنیت اجتماعی نیز در بحث کیفیت زندگی شهری حائز اهمیت هستند.

شادمانی اجتماعی یکی از پیش زمینه های توسعه ی جوامع است. گرچه تصور کلی بر این است که افزایش رفاه اقتصادی سبب شادمانی می‌شود در تحقیقاتی که از سوی مدرسه اقتصادی لندن و دانشگاه وارویک انگلستان در سال ۲۰۱۳ انجام شد، نشان داد که افراد شادتر پول بیشتری بدست می‌آورند و بطور کلی در رشد و توسعه اقتصادی اثرگذاری بیشتری دارند زیرا که این افراد تحصیلات دانشگاهی خواهند داشت، با انگیزه ی بیشتری کار می‌کنند، ترفیع می‌گیرند، خوشبین تر هستند و کمتر عصبی و آشفته می‌شوند، ریسک پذیرتر هستند، سالم تر هستند و زمان کمتری از مرخصی استعلاجی استفاده می‌کنند در نتیجه کارایی و بهره وری بالاتری در محیط کار دارند. بنابراین سیاستگذاران باید بدانند که یک جامعه ی شاد به طور طبیعی می‌تواند سبب کسب درآمد بیشتر برای شهروندان شود و این مهم تأثیر علی مثبت و بسیار جدی بر رشد و توسعه اقتصادی دارد (محمدیان منصور و همکاران، ۱۳۹۴ : ۱۲۹).

علاوه بر شادمانی اجتماعی دیگر عامل اثرگذار بر توسعه اقتصادی، رضایت اجتماعی است. به عبارت دیگر زمانی که جامعه در حال ثبات، سلامت و کاهش آسیب های اجتماعی باشد وفاق اجتماعی و تعهد اجتماعی حاصل می‌شود و نشانه های کمتری از کمرنگ شدن تعهدات، هنجارهای اجتماعی و بی تفاوتی اجتماعی وجود دارد. در چنین شرایطی افراد با رضایت اجتماعی بیشتری به سهم خود در رشد و توسعه اقتصادی می‌پردازند. همان طور که مطالعات تجربی زیادی نشان داده است که میزان شادی و رضایت از زندگی انسان از اهمیت ویژه ای در عملکردهای اقتصادی آن‌ها برخوردار است (نقدی و بابایی، ۱۳۹۴ : ۴). از طرف دیگر یکی از مهم ترین شاخص ها و مؤلفه های توسعه یافتگی کشورها، امنیت اجتماعی است. می‌توان گفت امنیت اجتماعی ضامن توسعه اقتصادی است. بنابراین اگر به دنبال توسعه اقتصادی هستیم باید به امنیت اجتماعی بیشتر توجه نماییم. کشورهایی که امنیت اجتماعی کمتری دارند با رشد اقتصادی کمتری روبرو می‌شوند (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۹ : ۹۹).

یکی از مشکلات جدی محیط زیست که امروزه بشر در اکثر نقاط جهان با آن درگیر است، آلودگی هوا می‌باشد. آلودگی‌های ناشی از منابع طبیعی معمولاً ایجاد چنان مشکلات جدی برای حیات جانوران و یا اموال انسان‌ها نمی‌کنند. این در حالی است که فعالیت‌های انسانی ایجاد چنان مشکلاتی از نظر آلودگی می‌نمایند که بیم آن می‌رود، بخش‌هایی از اتمسفر زمین تبدیل به محیطی مضر برای سلامت انسان‌ها گردد. در شهر لاهیجان آلودگی هوا عمدتاً به دلیل دود خودروها، نفوذ گرد و غبار و سوزاندن در مزارع برنج می‌باشد. آلودگی صدا یکی از مهم‌ترین عوامل فیزیکی زیان‌آور در محیط‌های کاری در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه محسوب می‌شود. در سال‌های اخیر آلودگی صوتی یکی از عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی انسان‌ها در سراسر جهان است. بر اساس گزارشات سازمان بهداشت جهانی، اختلالات روان‌شناختی ناشی از صدا اثرات ناخوشایندی بر کیفیت زندگی مرتبط با سلامت دارد. امروزه آلودگی صوتی یکی از جنبه‌های مهم زیست محیطی و بهداشتی است که از دیدگاه سلامتی، آلودگی صوتی علاوه بر ایجاد انواع اثرات فیزیولوژیکی به ایجاد اختلالات روان‌پزشکی و روان‌شناختی منجر می‌شود. آثار فیزیولوژیکی و روانی مواجهه با صدا بر انسان غالباً به تدریج ظاهر می‌شود و در درازمدت پیامدهای منفی روان‌شناختی آن از جمله رفتار پرخاشگرانه، خستگی جسمی — روانی، استرس، سرگیجه، سردرد، عصبانیت، حواس‌پرتی، اختلال خواب خواب، کاهش بازده کاری بروز می‌کند (احمدی کانرش و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۴). در شهر لاهیجان آلودگی صوتی ناشی از بوق ممتد اتومبیل‌ها در سطح شهر، صدای بلند تلویزیون و ضبط صوت در واحدهای آپارتمانی همچنین صدای برخی از مشاغل مانند آهنگری، تراشکاری و ... می‌باشد.

در این راستا، در تحقیق حاضر، به جهت ارزیابی رابطه کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان در توسعه اقتصادی، سعی شده است با استفاده از شاخص‌های ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جسمانی، روانی و محیطی (ابعاد ذهنی) و شاخص‌های کیفیت محیط شهری (ابعاد عینی) صورت گیرد. همچنین هدف اصلی این تحقیق، درک ارتباط دو مقوله کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان با روند توسعه اقتصادی شهر، شناخت شاخص‌های مناسب اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و شناسایی عوامل مهمی که می‌توانند بر توسعه اقتصادی شهر لاهیجان تأثیر مثبتی داشته باشند، است.

در این تحقیق تلاش می‌شود با توجه به موارد مذکور در قالب دیدگاه جامعه‌شناختی به تبیین این مسئله پرداخته شود که آیا بین کیفیت زندگی و میزان مشارکت اجتماعی با توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه معناداری وجود دارد؟ شاخص‌های کیفیت زندگی در ابعاد مختلف، در شهر مورد مطالعه در چه سطحی قرار دارد؟ مهمترین مؤلفه‌ی تأثیرگذار مشارکت اجتماعی در توسعه اقتصادی شهری کدام است؟ آیا می‌توان گفت مشارکت اجتماعی موجب افزایش توسعه یافتگی شهر لاهیجان در بُعد اقتصادی می‌گردد؟ نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند مورد استفاده‌ی مسئولان و برنامه‌ریزان نهادهای مدنی جهت افزایش و نهادینه کردن مشارکت و انگیزش اجتماعی مردم و همچنین در برنامه‌ریزی‌های توسعه قرار گیرد.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

در ایران، توجه به سازه کیفیت زندگی در وجه مطالعات علمی و سیاست‌گذاری از دو بُعد درونی و بیرونی ضرورت و اهمیت دارد. از بُعد درونی، ضرورت کاربرد این مفهوم را می‌توان در مواردی چون ارزیابی اثرات سیاست‌های اجتماعی و تصمیم‌گیری‌ها در سطوح خرد و کلان، بهبود خدمات رسانی، ترغیب مشارکت عمومی، اعتلای حقوق انسانی، توزیع برابر منابع و مانند این‌ها جستجو کرد. در بُعد بیرونی، ضرورت توجه

به سازه کیفیت زندگی در کشور با روند رو به رشد جهانی شدن شدت بیشتری می‌یابد (غفاری و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۱۶).

بهبود کیفیت زندگی در هر جامعه‌ای، یکی از مهم‌ترین اهداف سیاست‌های عمومی آن جامعه است. امروزه مطالعات کیفیت زندگی عمدتاً بر محیط شهری و کیفیت زندگی شهری تمرکز کرده است و بررسی آن از ضرورت و اهمیت بسزایی برخوردار است که این امر همواره کانون اصلی توجه برنامه ریزان بوده است (لطفی، ۱۳۸۸: ۶۵). بر این اساس، تمایل جمعیت در سرتاسر جهان برای تمرکز در شهرها، یکی از دلایل اصلی توجه به مفهوم کیفیت زندگی در مطالعات است (قدمی و معتمد، ۱۳۹۲: ۴۳). بنابراین، سنجش کیفیت زندگی در نواحی شهری و اولویت بندی منطقی و صحیح عوامل مؤثر بر آن که منعکس کننده ی شرایط زندگی و رفاه افراد است از اهمیت زیادی برخوردار است (ماجدی و لهسایی زاده، ۱۳۸۵: ۱۰).

لازم به ذکر است که امروزه در برنامه ریزی شهری، مشارکت عنصر حیاتی در برنامه ریزی است، زیرا مشارکت دادن افراد می‌تواند سبب کاهش مخالفت‌ها، تنش‌ها و موانع اجرای تصمیم‌های متخذه و پذیرش همگانی تصمیم‌ها می‌شود (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۹۷). از این رو نقش عمده‌ای در حل بسیاری از مشکلات و مسائل شهری را بر عهده دارد و از آنجا که کیفیت زندگی کلید اصلی مشارکت شهروندان در جهت توسعه امور شهری به کمک مدیریت شهری، به شمار می‌رود، شناخت واقع بینانه از وضع موجود، با طراحی الگوهای مشارکت برای ایجاد زمینه‌های جلب مشارکت شهروندان، می‌تواند به عنوان راهی در دستیابی به نظام جامع سنجش کیفیت زندگی باشد (اسماعیل زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۲۹). از طرفی دیگر قادر است فرایند کیفیت تصمیم‌ها را بالا برد و موجب کارایی ساختارهای غیرمتمرکز شود و دولت را تشویق کند تا توان بیشتری به سازماندهی ساختارهای غیرمتمرکز بپردازد. از آنجایی که مشارکت یک تلاش گروهی و متقابل است، روحیه ی مسئولیت پذیری، اعتماد به نفس، تعاون، رفتار خلاق و مبتکرانه را ایجاد و تقویت می‌کند.

با توجه به موضوع تحقیق، در ارتباط با شهر لاهیجان می‌توان گفت :

شاخص‌های کیفیت زندگی با رویکرد توسعه اقتصادی در این شهر عبارتند از :

مؤلفه های کیفیت زندگی شهری	شاخص و توصیف کننده
درآمد	حقوق ماهانه، کسب و کار (خانگی، اینترنتی)، کرایه های شخصی، سود سپرده های بانکی و سهام
محیط زیست	کیفیت آب، نظافت خیابان ها، فضاهای شهری و مکان های عمومی، جمع آوری زباله در شهر و محله، آلودگی هوا، آلودگی صوتی، کیفیت فضاهای سبز و پارک ها
رضایت	شرایط زندگی (امنیت شغلی، درآمد، مسکن)، سلامت (روحی و جسمی)، امکانات و خدمات شهری، روابط بین شخصی، زندگی شهری
امنیت	امنیت زنان و کودکان در شهر و محله، ایمنی معابر، تصادفات جاده ای و خیابانی (متهی به

شهر لاهیجان)، جرم و جنایت، دسترسی به پلیس و مراکز انتظامی، زلزله و بلایای طبیعی	
اوقات فراغت، توانایی (مالی، غلبه بر مشکلات)، ارضا (رضایت، خلق و لذت)، مفاهیم مربوط به خود (خود ارزشمندی، عزت نفس)	شادی

شاخص های مشارکت اجتماعی با رویکرد توسعه اقتصادی در شهر لاهیجان عبارتند از :

شاخص	مؤلفه های مشارکت اجتماعی
نقش مهم مشارکت در زندگی، بهبود روابط با سایر شهروندان، آسان تر شدن کارها، تأمین بخشی از منابع پروژه های شهری، مشارکت سبب شناسایی مشکلات و نیازها، انسجام و همدلی با مسئولین آن ها، کمک در تهیه و اجرای طرح های شهری	شورای محل
تشکل های مردمی (داوطلب زیست محیطی، دفاع از حیوانات)، مؤسسات خیریه (درمانی، اجتماعی، آموزشی)، حمایت (افراد آسیب دیده اجتماعی، نیازمندان)	سازمان های مردم نهاد
بحران (زلزله، آتش سوزی)، اهدای خون، کمک مالی	امور خیرخواهانه

و بالاخره مهمترین شاخص های توسعه اقتصادی در شهر لاهیجان :

شاخص ها	مؤلفه
لوازم خانگی و دیجیتالی، خودرو، مسافرت (داخلی، خارجی، اقامت)، مسکن (مساحت، زیربنا، تعداد اتاق)	قدرت خرید
اطلاع رسانی، شبکه های اجتماعی (تلگرام (کانال شهری، واتس آپ)، تعامل و آگاهی اجتماعی	رسانه
آموزش (رسمی و غیررسمی)، کارآفرینی، تسهیلات (خرد و کلان بانکی)، توسعه زیرساخت ها (شبکه های آبیاری، زهکشی و تجهیز نوسازی اراضی کشاورزی)، خدمات زیربنایی (خدمات دامپزشکی، گیاه پزشکی و حفظ نباتات)، سرمایه گذاری بخش خصوصی، بازاریابی	تولیدات کشاورزی

تولیدات صنعتی	آموزش (رسمی و غیررسمی)، تسهیلات (بانکی و صندوق های اعتباری)، اشتغال زایی، سرمایه گذاری بخش خصوصی، بازاریابی
---------------	---

در ادامه به مقایسه شهرهای بندر انزلی و تالش که به لحاظ جمعیتی مشابه شهر لاهیجان می باشد در طی سه سال اخیر در سه بخش کشاورزی، صنعت و تولید می پردازم.

در سال ۹۸

ردیف	شهرستان	تعداد دام و واحد دامی	سطح زیر کشت چای	پرورش گاو شیری	سطح زیر کشت محصولات دائمی	تولید دام و طیور	تعداد کارخانجات
۱	رشت	۶۶۷۱۰	۱۳۸۱	۹۲۴۰	۲۵۳۶	۸۴۰۳۲	۵۸۶
۲	بندر انزلی	۵۶۸۵	۰	۱۳۰۰	۲۱۴۱	۱۴۹۹۴	۱۸۰
۳	تالش	۳۰۲۷۰۹	۰	۱۷۶۰	۴۹۵۱	۴۶۳۳۳	۲۶۸
۴	لاهیجان	۳۰۰۶۲	۲۹۹۴	۶۸۰	۲۳۲۹	۳۰۵۶۷	۱۷۷

مأخذ: سالنامه آماری گیلان - سال ۹۸ - صفحه ۴۶

در سال ۹۷

ردیف	شهرستان	تعداد دام و واحد دامی	سطح زیر کشت چای	پرورش گاو شیری	سطح زیر کشت محصولات دائمی	تولید دام و طیور	تعداد کارخانجات
۱	رشت	۵۸۷۶۰	۱۱۹۰	۸۹۹۰	۲۰۴۵	۸۱۱۲۲	۵۳۵
۲	بندر انزلی	۴۵۷۰	۰	۱۱۸۰	۱۸۶۰	۱۳۶۱۳	۱۵۵
۳	تالش	۲۷۵۸۰۰	۰	۱۴۵۰	۳۷۵۰	۴۲۷۷۶	۲۴۰
۴	لاهیجان	۲۷۶۰۰	۲۷۶۰	۶۱۰	۱۸۴۱	۳۱۰۳۸	۱۶۵

مأخذ: سالنامه آماری گیلان - سال ۱۳۹۷ - صفحه ۴۷

در سال ۹۶

ردیف	شهرستان	تعداد دام و واحد دامی	سطح زیر کشت چای	پرورش گاو شیری	سطح زیر کشت محصولات دائمی	تولید دام و طیور	تعداد کارخانجات
------	---------	-----------------------	-----------------	----------------	---------------------------	------------------	-----------------

					واحد دامی		
۱	رشت	۴۹۷۶۰	۱۰۵۰	۸۱۰۵	۱۸۷۵	۷۶۷۹۵	۴۶۹
۲	بندر انزلی	۳۸۸۵	۰	۹۸۵	۱۰۹۰	۱۲۷۰۱	۱۲۰
۳	تالش	۲۱۹۸۴۳	۰	۱۳۷۰	۲۹۸۰	۴۳۰۳۳	۲۱۶
۴	لاهیجان	۲۴۴۶۴	۲۵۹۰	۴۵۰	۱۴۵۰	۲۹۳۸۴	۱۲۷

مأخذ : سالنامه آماری گیلان - سال ۹۶ - صفحه ۴۸

بنابر این اهمیت تحقیق به شرح ذیل می باشد :

نخست آنکه رسیدن به توسعه ی شهری از جمله توسعه ی اقتصادی، از دغدغه های اصلی مردم این شهر می باشد. زیرا شهرستان لاهیجان در مقایسه با شهرهای همتراز خود به لحاظ جمعیت مانند تالش، بندرانزلی و رشت از رشد و توسعه ی مطلوبی برخوردار نمی باشد.

دوم آنکه عدم توجه مدیران به مسئله ی توسعه و توجه صرف به برنامه های زودبازده و موقتی و انتخاب مدیران غیر بومی در سطح شهر و یا استان و عدم توجه آن ها به امور زیربنایی و همچنین عدم آگاهی آن ها به ظرفیت های شهری موجب گشته تا شهر محل مأموریت شان از توسعه چندان برخوردار نباشد.

سوم آنکه بهره برداری نامناسب و بیش از ظرفیت منابع طبیعی، تغییر کاربری اراضی در سطح شهر، آلودگی زیست محیطی ناشی از دفع نامناسب فاضلاب، پایین بودن سطح خدمات، بالا بودن تراکم جمعیت به عنوان عاملی مهم، این شهر را با چالش های جدی در ارتباط با توسعه ی اقتصاد شهری مواجه ساخته است.

چهارم این که وجود منطقه ویژه اقتصادی لاهیجان که می تواند سبب ایجاد تحولاتی در زندگی اجتماعی و اقتصادی ساکنان مناطق مختلف گیلان بالاخص شهر لاهیجان باشد. موضوع منطقه ویژه اقتصادی لاهیجان از سال ۸۴ در دست پیگیری است که با توجه به دارا بودن مصوبه مجلس، به لحاظ مزایای قانونی و نیز نزدیکی به منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی در تحول اقتصادی منطقه بسیار حائز اهمیت است و می تواند به عنوان سایت پشتیبان منطقه آزاد انزلی مورد استفاده قرار گیرد.

لذا با توجه به چالش های مطرح شده، این تحقیق در صدد برآمده است تا میزان مشارکت مردم و نقشی را که مشارکت اجتماعی در توسعه اقتصادی شهر لاهیجان دارد را مورد بررسی قرار دهد و همچنین پارامترهای مؤثر بر جلب مشارکت شهروندان در روند توسعه ی اقتصادی شهر را مورد شناسایی قرار دهد. از آن جا که در این فرآیند مشارکت اجتماعی می تواند نقشی مؤثر در تحقق توسعه ی اقتصادی شهر لاهیجان ایفا نماید، بررسی جامعه شناختی آن دارای اهمیت و ضرورت است. در این زمینه ضرورت دارد که نظریات مطرح شده درباره ی رابطه بین مشارکت اجتماعی و توسعه ی اقتصادی در ایران مورد بررسی قرار گیرد و عواملی را که در توسعه ی اقتصادی شهر لاهیجان تأثیرگذار می باشد را مورد بررسی و نقد و ارزیابی قرار داد.

اهداف تحقیق

هدف کلی :

بررسی جامعه شناختی ارتباط بین کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان با توسعه اقتصادی

مورد مطالعه : شهرستان لاهیجان

اهداف جزئی :

- شناخت رابطه ی کیفیت زندگی با توسعه اقتصادی

- شناخت رابطه ی مشارکت اجتماعی با توسعه اقتصادی

کاربرد نتایج تحقیق

نتایج این پژوهش را می توان به عنوان ورودی در فرایند تصمیم سازی و سیاست گذاری در اختیار برنامه ریزان استانی و مدیران شهری لاهیجان قرار گیرد که در ادامه آن توسعه اقتصادی شهر را به دنبال داشته باشد.

قلمرو تحقیق

موضوعی: گسترش و بسط دانش در حیطه ی تولید دانش جامعه شناسی توسعه می باشد.

مکانی: شهرستان لاهیجان

زمانی: سال ۱۴۰۰

روش تحقیق

در این پژوهش، روش تحقیق پیمایشی می باشد.

فرضیات تحقیق

- ۱- بین کیفیت زندگی شهری و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۱-۱- بین درآمد و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۱-۲- بین محیط زیست و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۱-۳- بین رضایت و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۱-۴- بین امنیت و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۱-۵- بین شادمانی و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
- ۲- بین مشارکت اجتماعی شهروندان و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۲-۱- بین عضویت در شورای محل و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۲-۲- بین عضویت و همکاری در سازمان های مردم نهاد و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.
 - ۲-۳- بین عضویت و فعالیت در امور خیرخواهانه و توسعه اقتصادی شهر لاهیجان رابطه ی معناداری وجود دارد.

تعریف مفاهیم مرتبط با فرضیه ها

کیفیت زندگی^۱:

کیفیت زندگی به عنوان رویکردی جدید در برنامه ریزی شهری، به مسائل و نیازهای شهری که به موجب آن راهکارهایی برای خلق تحولات مثبت در محیط زندگی شهری منجر می گردد، می پردازد (شمامعی و شمسوار، ۱۳۹۶: ۵).

اصطلاح کیفیت زندگی به طور کلی، به وضعیت محیطی که مردم در آن زندگی می کنند، مانند آلودگی و کیفیت مسکن و همچنین به بعضی مشخصه های خود مردم، نظیر سلامت و دسترسی اشاره دارد (بندرآباد و احمدی نژاد، ۱۳۹۳: ۶۰).

کیفیت زندگی شهری^۱:

عناصر سازنده محیط شهری شامل سه محیط کالبدی و فیزیکی، محیط اجتماعی و محیط نمادین را شامل می شود که این سه محیط در کلیتی واحد به نام شهر تبلور می یابد (غراب، ۱۳۸۰: ۸۸).
به طور کلی، کیفیت زندگی شهری، علاوه بر مسائل اقتصادی، نگرانی های اجتماعی و محیط زیست را نیز مدنظر قرار می دهد (باسخا و همکاران، ۱۳۸۹: ۹۹).

درآمد^۲:

تمام وجوه و ارزش کالاهایی است که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده، یا از طریق منابع دیگر (حقوق بازنشستگی، درآمدهای اتفاقی و نظایر آن)، در زمان آماری مورد نظر به خانوار تعلق گرفته باشد (میکائیلی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۳).

محیط زیست^۳:

«محیط زیست به همه محیط‌هایی که در آن‌ها زندگی جریان دارد گفته می‌شود. مجموعه‌ای از عوامل فیزیکی خارجی و موجودات زنده که با هم در کنش هستند محیط زیست را تشکیل می‌دهند و بر رشد و نمو و رفتار موجودات تأثیر می‌گذارند. به عبارت دیگر محیط زیست عبارت است از محیطی شامل هوا، آب، خاک، منابع طبیعی، گیاهان، جانوران، انسان و روابط متقابل بین آنها» (خواجه نوری و دسترس، ۱۳۹۸: ۴۷).

رضایت^۴:

رضایت واکنشی عاطفی و ذهنی در برابر محیط است که طی آن فرد نیازهایش را اعلام می کند و وقتی نیازها ارضا شد، احساس شادی و سعادت و رضایت در او به وجود می آید. در نظریه ی دورکیم، رضایت از زندگی تابع نوع، شدت و چگونگی رابطه اجتماعی است. رابطه ی اجتماعی از دو جهت بر رضایت فرد از زندگی اثر می گذارد: از یک سو، با تأمین نیازهای عاطفی، شناختی و حتی مالی فرد رضایت او را افزایش می دهد و از سوی دیگر، از طریق مهار تمایلات افراد، از آرزوهای بی پایان و ارضا نشدنی جلوگیری می کند (گروسی و شمس الدینی مطلق، ۱۳۹۸: ۷۳).

امنیت^۵:

احساس امنیت عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت گیری روانی مثبت (رضایت بخش، قانع کننده و آرام بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی در شرایط فعلی و آتی، در حوزه های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی یکپارچگی و امنیت سرزمینی (بیک محمدی و همکاران، ۱۳۹۵: ۹۲).

شادمانی^۶:

شادمانی به درجه یا میزانی اطلاق می شود که شخص درباره مطلوبیت کیفیت کلی زندگی خود قضاوت می کند؛ به عبارت دیگر شادمانی به این معناست که فرد به چه میزان زندگی خود را دوست دارد (رنجبر و سماواتی، ۱۳۹۷: ۴).

2. Quality Of life in city

1. Income
2. The environment
3. Satisfaction
4. Security
5. Happiness

مشارکت اجتماعی^۱ :

مشارکت اجتماعی به آن دسته از فعالیت های ارادی دلالت دارد که از طریق آن، اعضاء یک جامعه در امور محله، شهر و روستا به طور مستقیم یا غیرمستقیم در شکل دادن حیات اجتماعی مشارکت دارند (محسنی تبریزی، ۱۳۷۵: ۹۲).

شورای محل^۲ :

مقصود از شورا در اصطلاح سیاسی حق مردم برای مشارکت در امور حکومت و تصمیم گیری است. این تعریف ناظر بر سازوکاری است که از طریق آن مشارکت مردم در زندگی سیاسی تحقق می‌یابد. به همین دلیل شورا از مفهومی عمومی تبدیل به یک مفهوم سیاسی می‌شود (امانپور و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۱).

شورای محل مجلسی محلی در سطح شهر است که نمایندگان آن توسط مردم همان محل انتخاب می‌شوند.

سازمان های مردم نهاد^۳ :

سازمان های مردم نهاد (سازمان های غیردولتی)، طیف وسیعی از مؤسسات، تشکل ها، انجمن ها و بطور کلی بخشی از نهادهای مدنی غیردولتی را در بر می‌گیرد که توسط مردم شکل گرفته و با مشارکت و همکاری مردم به صورت داوطلبانه فعالیت می‌کنند و دارای اهداف غیر انتفاعی و غیر سیاسی می‌باشد. امروزه انواع مختلفی از سازمان های غیردولتی، در موضوعات متنوع از سطح محلی گرفته تا سطح ملی و بین المللی در اقصی نقاط دنیا فعالیت می‌نمایند و تعاریف متعددی برای آن ارائه شده است (فرهادی و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۷۵).

مؤسسه عام المنفعه^۴ :

مؤسسه‌های است که خدماتی سودمندانه ارائه می‌دهد و دارای مالک یا مالکان خاص نمی‌باشد (وثوقی و سلیمانی، ۱۳۹۶: ۲۱۳).

دیدگاه جامعه شناسان پسامدرن درباره ی کیفیت زندگی شهری، مشارکت اجتماعی و توسعه اقتصادی

الف - کیفیت زندگی شهری

الف - ۱ : ریف و سینگر

ریف و سینگر^۵ کیفیت زندگی را شامل شش مؤلفه می‌دانند:

۱ - پذیرش خود ۲ - هدف داشتن در زندگی ۳ - رشد شخصی ۴ - تسلط بر محیط ۵ - خود مختاری ۶ - روابط مثبت با دیگران

۱ - پذیرش خود : به معنای احترام به نفس براساس آگاهی از نقاط قوت و ضعف خود است.

۲ - هدف داشتن در زندگی : روشن ترین نظریه در مورد هدف داشتن در زندگی از فرانکل^۶ است. فرانکل سال های سختی را در اردوگاه نازی ها گذراند. او در طول این سال ها به دلیل داشتن هدف، زنده ماند. با استفاده از هدف در زندگی افراد می‌توانند در مقابل سختی ها و رنج ها پایداری و مقاومت کنند.

۳ - رشد شخصی : به صورت شکوفا ساختن کلیه نیروها و استعدادهای خود و به دست آوردن توانایی های جدید که مستلزم روبه رو شدن با شرایط سخت و مشکلات است حاصل می‌شود.

6. Social Participation

1. Local Council
2. NGO
3. Public Benefit Institution
4. Ryff & Singer
5. Frankel

۴ — تسلط بر محیط: یکی دیگر از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تحت کنترل داشتن جهان پیرامون است. یعنی فرد باید بتواند تا حد زیادی بر زندگی و محیط اطراف خود تسلط داشته باشد. این کار در گرو آن است که فرد محیط را مطابق خصوصیات و نیازهای فردی خود شکل دهد و بتواند آن را به همان شکل نگه دارد. کنترل در زندگی چالشی است که انسان تا آخر عمر با آن روبروست. این جنبه از کیفیت زندگی بر این نکته تأکید دارد که برای ایجاد و حفظ محیط کار و خانوادگی مطلوب هر شخصی همواره به نیروی خلاقه‌ای احتیاج دارد.

۵ — خود مختاری: به این معنا که فرد بتواند براساس معیارها و عقاید خویش عمل و زندگی کند حتی اگر برخلاف عقاید و رسوم پذیرفته در جامعه باشد.

۶ — روابط مثبت با دیگران: عبارتست از توانایی برقراری روابط نزدیک و صمیمی با دیگران و اشتیاق برای چنین رابطه‌ای و نیز عشق ورزیدن به دیگران. این جنبه‌ی اجتماعی — ارتباطی در برگیرنده‌ی بالا و پایین شدن‌های روابط و تعاملات اجتماعی و بین فردی است به این معنا که روابط می‌تواند از یک رابطه شدیداً عاشقانه و صمیمی تا روابطی پر از مشکل و ناراحتی در نوسان باشد. تجزیه و تحلیل عمیق‌تر روابط انسان‌ها فرد را به آنجا می‌رساند که روابط صمیمانه در حقیقت آمیخته‌ای از احساسات مثبت و منفی نسبت به دیگری داشته باشد (غفاری و امیدی، ۱۳۸۸: ۱۷).

ملاک‌های فوق با کنش وری مثبت از قبیل رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت و یا کنش وری‌هایی از قبیل افسردگی رابطه‌ی منفی نشان می‌دهد.

الف - ۲: کالمن

از نظر کالمن^۱ وقتی می‌توان گفت که یک کیفیت عالی برای زندگی وجود دارد که امیدهای فرد با تجارب وی تطابق داشته باشد و تکمیل شود حالت عکس هم صدق می‌کند کیفیت پایین زندگی وقتی است که امیدها با تجارب همخوان نشود. به بیان دیگر ادعای کالمن این است که شیوه‌ی زندگی با این مفهوم که فرد به خواسته‌های خود می‌رسد بهبود می‌یابد. با این وجود این به این معناست که امیدهای شخص و آرزوها ابتدا مثبت شده و سپس تکمیل می‌شود. کالمن اشاره دارد که اهدافی که توسط عوامل ایجاد می‌شوند باید واقع‌گراتر باشند. وقتی آرزوها را واقعی‌تر کرده و فرد را به توسعه و رشد در راه‌های دیگر تشویق کنیم فاصله میان امیدها و دستیابی به آنها به خوبی کم می‌شود. بنابراین با توجه به نظر کالمن حقیقتاً می‌توان شیوه‌ی زندگی فرد را با مخالفت کردن با آرزوها بهبود بخشید و همچنین گاه لازم است بعضی آرزوها را حذف کنیم تا فاصله بین آنچه تجربه شده و آنچه انتظار می‌رود کم گردد (قادری و همکاران، ۱۳۹۷: ۷۶).

الف - ۳: تئوری کانتر^۲: مؤلفه‌های مکان

براساس تئوری مزبور، محیط شهری به مثابه یک مکان متشکل از سه بُعد در هم تنیده کالبد، فعالیت و تصورات است. از آنجا که کیفیت محیط شهری یک مکان، ناگزیر از پاسخدهی مناسب به ابعاد گوناگون محیط شهری است، می‌توان مؤلفه‌های سازنده کیفیت محیط شهری را مؤلفه‌هایی به موازات مؤلفه‌های سازنده‌ی «مکان» تعریف نمود.

1.Kenneth Calman
2.David Canter

به عبارت دیگر با اقتباس از تئوری «مکان کانتر» می‌توان گفت کیفیت محیط شهری عبارت است از برآیند سه مؤلفه که هر یک از آن‌ها متکفل برآورده ساختن یکی از کیفیت‌های سه‌گانه «کالبدی»، «فعالیتی» و «تصوری» محیط شهر است.

همچنین تئوری «حس مکان» جان پانتر^۱ را که بر سه‌گانه بودن مؤلفه‌های دخیل در خلق حس مکان دلالت دارد، می‌توان از روایت‌های فرعی تئوری کانتر دانست. براساس تئوری پانتر، سه مؤلفه‌ی «کالبد، فعالیت و معنی» در خلق حس مکان دخیل هستند که به نحو قابل ملاحظه‌ای با سه مؤلفه‌ی پیشنهادی کانتر یعنی کالبد، فعالیت‌ها و تصورات تشابه دارند (گلکار، ۱۳۷۸: ۴۴).

ب - مشارکت اجتماعی

ب - ۱: ساموئل هانتینگتون

هانتینگتون^۲؛ نقش نخبگان سیاسی را جهت تشویق مردم به مشارکت مؤثر می‌داند و معتقد است که آگاهی گروهی و انسجام اجتماعی را نباید نادیده گرفت. در جوامعی که زندگی گروهی و فعالیت‌های جمعی گسترش زیادی ندارند، نوسازی با کاهش مشارکت همراه است. نگرش‌های نخبگان سیاسی و وضع انجمن‌ها و گروه‌های واسط، از پیش زمینه‌های مشارکت محسوب می‌شوند (حسین زاده و فدایی، ۱۳۹۱: ۶۵). «هانتینگتون» و «نلسون» معتقدند که در کشورهای در حال توسعه مشارکت اجتماعی به طور فراگیر، به خودی خود به عنوان یک هدف مطرح نیست و معمولاً تابعی از تصمیمات نخبگان حاکم و سیاست‌های آن‌ها و یا محصول جانبی توسعه محسوب می‌شود. آنان معتقدند که فرآیند توسعه اقتصادی و اجتماعی از طریق دو مجرا می‌تواند سرانجام به گسترش مشارکت سیاسی و اجتماعی بینجامد (همان منبع، ۱۳۹۱: ۶۶).

ب - ۲: یورگن هابرماس

هابرماس^۳ شکل‌گیری حوزه‌ی عمومی و گفت‌وگو خردمندانه را بستری مناسب برای افکار عمومی و مشارکت دانسته است. در اندیشه‌ی وی شرایط دسترسی برابر به مشارکت است ضرورت اجتماعات گفت‌وگویی را پیشنهاد می‌کند. زمانی که کنشگران برای بحث و گفت‌وگو درباره‌ی مسائل مورد علاقه‌ی خود گرد هم آمده، به نقادی می‌پردازند، احساس تعلق، وابستگی و وفاق جمعی به وجود می‌آید که مقدمه‌ای برای رفتارهای جمعی و مشترک است (شیانی و دیگران، ۱۳۹۱: ۲۲۱).

ب - ۳: اسکات دیویدسون

دیویدسون^۴ در سال ۱۹۸۸ به منظور سطح مناسبی از مشارکت، گردونه‌ای را ارائه می‌کند. در این چرخه مشارکت در نتیجه‌ی ارتباط متقابل میان شهروندان و تصمیم‌گیران شکل می‌گیرد. در این چرخه هر یک از ابعاد مشاوره، اطلاع‌رسانی، توانمندسازی و مشارکت براساس ارتباط شهروندان و تصمیم‌گیران است (آسیابانی، ۱۳۹۶: ۴۶).

از نظر دیویدسون، پیش‌نیازهای مشارکت عبارتند از:

- ۱ - زمان برای مشارکت کافی باشد.
- ۲ - موضوع مشارکت مورد علاقه مشارکت‌کنندگان باشد.
- ۳ - توجه به اصل آزادی افراد در فعالیت‌های مشارکتی
- ۴ - داشتن دیدگاه پایدار در فعالیت‌های مشارکتی
- ۵ - ارتباط

1. John Panter
2. Samuel Huntington
3. Jurgen Habermas
4. Scott Davidson

با مردم همواره با احترام و فروتنی باشد. ۵ - در نظر گرفتن احتمال عدم موفقیت و (همان منبع، ۱۳۹۶: ۴۷).

ج - توسعه

ج - ۱ : مایکل تودارو

تودارو^۱ معتقد است که توسعه را باید فرآیندی چند بُعدی دانست که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی عامه ی مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر مطلق است. توسعه در اصل باید نشان دهد که مجموعه ی نظام اجتماعی، هماهنگ با نیازهای متنوع اساسی و خواسته های افراد و گروه های اجتماعی در داخل نظام، از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج شده و به سوی وضعیتی بهتر از نظر مادی و معنوی حرکت می کند (حاجی مظفری و اسکندری، ۱۳۹۴: ۳).

ج - ۲ : آمارتیا سن

آمارتیا سن^۲، اقتصاددان هندی، توسعه را به مثابه ی آزادی می بیند. توسعه در دیدگاه او، فرایند گسترش آزادی های انسانی است. در این رویکرد، گسترش آزادی هم به عنوان هدف اولیه و هم به عنوان ابزار اصلی توسعه در نظر گرفته می شود.

توسعه فرایندی است که طی آن باورهای فرهنگی، نهادهای اجتماعی، نهادهای اقتصادی و نهادهای سیاسی به صورت بنیادی محول می شوند تا متناسب با ظرفیت های شناخته شده پیش روند و طی این فرایند سطح رفاه جامعه نیز ارتقا می یابد (همان منبع، ۱۳۹۴: ۳).

ج - ۳ : جوزف یوجین استیگلitz

استیگلitz^۳ می گوید: «توسعه ثمره ی مجموعه ای از فعالیت هاست که توسط افراد داوطلبی که از امکانات شخصی (اقدامات خصوصی) خویش استفاده می کنند و توسط دولت ها که به وسیله ی اعمال قانون (اقدامات دولتی) از امکانات عمومی استفاده می کنند آغاز می شود» (امرایی و اشرفی پور، ۱۳۹۵: ۶).

پیشینه تحقیق

الف - کیفیت زندگی :

عمر مطالعات علمی و منظم کیفیت محیط زندگی، چندان طولانی نمی باشد و تقریباً به نیمه ی دوم قرن بیستم بر می گردد. این مطالعات عمدتاً در کشورهای غربی صورت گرفته است و تئوری ها و نظریه های آن ها با آن جوامع سنخیت بیشتری دارد. در جوامعی همچون ایران این نوع مطالعات جدید بوده است و عمدتاً از روش های مطالعاتی غربی استفاده می شود (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰: ۳۴). پیشینه ی تحقیق در مورد میزان کیفیت محیط زندگی در بخش پژوهش های صورت گرفته به دو بخش داخلی و خارجی تقسیم می شود.

تحقیقات داخلی :

_____ اسماعیل زاده و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان «تحلیل کیفیت زندگی شهری و رابطه ی آن با مشارکت شهروندان در امور شهری مطالعه موردی : شهر نقره» به این نتیجه دست یافتند که شاخص های

1. Michael Todaro
2. Amartya Sen
3. Joseph Stiglitz

ابعاد سلامت روانی و کیفیت محیط شهری در سطحی متوسط از کیفیت قرار گرفته و ابعاد سلامت اقتصادی، سلامت جسمانی، سلامت اجتماعی و محیطی در سطحی پایین تر از حد متوسط قرار دارند. براین اساس می توان بیان نمود که مجموعه ی کیفیت زندگی و محیط شهری در مشارکت شهروندان در امور شهری تأثیر مستقیم و غیرمستقیم داشته و بین آن ها رابطه ی مستقیم و معناداری وجود دارد (۱۳۹۴ : ۲۴۶ - ۲۲۷).

— خواجه شاهکویی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی و سنجش کیفیت زندگی و تأثیر آن بر مشارکت شهروندان در امور شهری مطالعه موردی : شهر مینودشت» به این نتیجه رسید که ابعاد سلامت اجتماعی و روانی بالاتر از حد متوسط و ابعاد سلامت محیطی، جسمانی و کیفیت محیط شهری پایین تر از حد متوسط قرار دارند. همچنین نتایج آزمون آماری تحلیل واریانس نشان داد که افزایش کیفیت محیط و زندگی در شهر می تواند به افزایش مشارکت شهروندان در امور شهری منجر شود و بین این دو رابطه ی مستقیم و معناداری وجود دارد (۱۳۹۳ : ۸۶-۷۳).

— عباس احمد آخوندی و همکاران (۱۳۹۳) ، در پژوهشی با نام «سنجش کیفیت زندگی شهری در کلانشهر تهران» عوامل اصلی مؤثر بر کیفیت زندگی در کلانشهر تهران را نوزده عامل اصلی (کیفیت عملکرد نمایندگان مردم و نهادهای اداری، وضعیت آزادی اجتماعی، وضعیت مسکن، وضعیت اقتصادی و اشتغال، دسترسی به کاربری های تفریحی و ورزشی محله، وضعیت تأسیسات شهری، وضعیت بهداشت و درمان، کیفیت زندگی خانوادگی، وضعیت امنیت، دسترسی به کاربری های تجاری و فرهنگی، کیفیت شبکه معابر، وضعیت حمل و نقل عمومی، وضعیت پاکیزگی محیط، وضعیت آموزش، آلاینده های زیست محیطی، کیفیت خدمات مبادله ای، وضعیت تعلق خاطر، هزینه مسکن و وضعیت ایمنی) تشکیل می دهند (۱۳۹۳ : ۲۲-۵).

تحقیقات خارجی

— یونگ^۱ (۲۰۰۸) به بررسی و اندازه گیری کیفیت زندگی از بُعد ذهنی در تایپه پرداخت. نتایج تحقیقات وی نشان می دهد که امنیت شخصی و خدمات عمومی نقش مهمی در کیفیت زندگی شهروندی تایپه دارد (۲۰۰۸ : ۱۲۱۲-۱۲۰۵ به نقل از حسنی نژاد و همکاران، ۱۳۹۵ : ۱۶۸).

— جین لی (۲۰۰۸) سنجش ذهنی کیفیت زندگی در تایپه را مورد بررسی قرار داده است که نتایج آن نشان می دهد که تأثیر اصلی رضایتمندی از وضعیت اجتماعی به واسطه ی رضایتمندی از واحد همسایگی هدایت شده است. نتایج این مطالعه نشان داد که محل زندگی، سن، تحصیلات و درآمد، رضایت شهروندان را تحت تأثیر قرار می دهد. علاوه برآن، بیشتر پاسخ دهندگان معتقد بودند که ایمنی شخصی و خدمات عمومی تأثیر بسزایی بر کیفیت زندگی آنان دارد (به نقل از آسیابانی، ۱۳۹۶ : ۲۲).

— براون^۲ و همکاران (۲۰۰۴) کیفیت زندگی را در دو سطح کلان و خرد مشخص می کنند. شاخص های سطح کلان مؤلفه هایی مانند درآمد و اشتغال، مسکن، آموزش و پرورش و ... و شاخص های خرد نیز در کیفیت زندگی، تجارب و ارزش های فرد و معرف های مرتبط همانند رفاه، خوشبختی و رضایت از زندگی هستند (به نقل از خواجه شاهکویی و همکاران، ۱۳۹۳ : ۸۶-۷۳).

ب - مشارکت اجتماعی

تحقیقات داخلی

1. Jung
2. Brown

— نوابخش و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی رابطه‌ی میزان اعتماد شهروندان با میزان مشارکت اجتماعی آنان در شهر ایلام پرداخته است. نتایج آنان حکایت دارد که هرچقدر اعتماد شهروندان بالاتر باشد، میزان مشارکت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد (نوابخش و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۷-۱).

— ابراهیم زاده و فاطمی نژاد (۱۳۹۳) یکی از مهمترین مشکلات مدیریت شهری شهرهای کوچک را عدم وجود مشارکت شهروندان به خصوص از نقطه نظر اقتصادی، می‌داند، چرا که شهرهای کوچک رآمدهای محدودی دارند. نتیجه‌ی تحقیق آنها نشان می‌دهد که به توجه به اینکه مشارکت مردم در شهرهای کوچک در تعیین اهداف و تصمیم‌گیری‌های شهری بسیار پایین است، همین امر باعث شده است که مشارکت آنها در عرصه‌های دیگر هم کمتر باشد (ابراهیم زاده و فاطمی نژاد، ۱۳۹۳: ۳۸-۱۹).

— حسین زاده و فدایی ده چشمه (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت شهروندان در امور شهری (مطالعه موردی: شهر شهرکرد)» به این نتیجه رسیده‌اند که مؤلفه‌های رضایت شهروندان، سیاست‌های انگیزشی، اعتماد اجتماعی و نوع فعالیت شهرداری رابطه‌ی معناداری با مشارکت مردم داشته و از بین متغیرهای زمینه‌ای فقط بین سن و رضایت شهروندان همبستگی وجود داشت. مطابق یافته‌های پژوهش وضعیت کلی مشارکت شهروندان در حد متوسط رو به پایین بوده و این امر بیشتر ناشی از سطح پایین بُعد عینی مشارکت شهروندان در زندگی شهری است (۱۳۹۱: ۸۲-۵۹).

تحقیقات خارجی

— لنزی و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان «ارتباط اجتماعی محله و مشارکت مدنی نوجوانان، مدلی یکپارچه با هدف توسعه اجتماعی محله‌ای»، شیوه‌های مختلف مشارکت مدنی نوجوانان در شهر متوسط اندام ایتالیا را مطالعه کردند و سطح مشارکت آنان در امور محله‌ای و ارتباط بین نسلی میان آنان و بزرگسالان را، نسبتاً بالا ارزیابی کردند و این عوامل به تأثیر سیستم‌های اجتماعی در پرورش تعامل مدنی نوجوانان کمک می‌کند (لنزی و همکاران، ۲۰۱۳: ۵۴-۴۵ به نقل از گیوی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۷۴).

— هیپا و همکاران (۲۰۰۸) در مقاله‌ای با عنوان «مشارکت اجتماعی و تندرستی، با توجه به میزان سرمایه‌ی اجتماعی»، به مقایسه‌ی اقلیت سوئدی در استان استروبوکنیای فنلاند با اکثریت فنلاندی این استان پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که مشارکت اجتماعی با میزان سلامت افراد، ارتباط معناداری دارد و سن افراد، میزان اعتماد و شبکه‌های ارتباطی افراد بر میزان مشارکت اجتماعی مؤثر است (۲۰۰۸: ۲۸ به نقل از موسوی و دوستی، ۱۳۹۷: ۲۱۳).

— هانتینگتون (۱۹۹۸) نیز عوامل پویای نوسازی را بر مبنای اقتدار خردمندان، تمایزپذیری ساخت‌ها و گسترش مشارکت اجتماعی می‌داند. او مشارکت را در هماهنگ‌سازی موفقیت‌آمیز نیروهای اجتماعی تولیدی و مصرفی در یک نظام، توضیح می‌دهد. به نظر او در فرایند نوسازی و توسعه که تنوع و تمایز ساختاری و تخصصی شدن کارکردی و نهایتاً پیچیدگی ساختاری بوجود می‌آید به مشارکت مردم برای ایفای نقش‌های جدیدتر نیاز است (به نقل از امینی و امینی، ۱۳۹۵: ۱۸۶).

ج - توسعه اقتصادی

تحقیقات داخلی

— پناهی و همکاران (۱۳۹۴)، به بررسی توسعه فرهنگی ضرورت توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی پرداخته است: ربع پایانی قرن بیستم با پدیده‌ی چرخش فرهنگی، به همراه پدیده‌ی پسامدرنیته و پساساختارگرایی، هم در بُعد واقعیت اجتماعی و هم در بُعد تحلیل اجتماعی، مصادف بوده است. این

چرخش نه تنها نشان دهنده ی اهمیت یافتن بیش از پیش نقش فرهنگ در زندگی انسان ها و در علوم انسانی و اجتماعی است، بلکه نشان دهنده ی فهم درست تر و عمیق تر از نقش و قدرت فرهنگ در انواع ساحت های زندگی بشری و تحلیل اجتماعی است، که مدت ها تحت الشعاع عامل اقتصادی قرار گرفته بود (پناهی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۴).

— اثنی عشری امیری و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی تحلیل توسعه یافتگی ایران با استفاده از شاخص HDI پرداخته است: نتایج حاصل نشان از معنی دار بودن متغیر تولید ناخالص داخلی از نظر آماری، و تأثیر مثبت و معنی دار آن بر توسعه یافتگی ایران می باشد و با توجه به تأثیر مثبت آن برای توسعه یافتگی ایران دولت می تواند با ایجاد فرهنگ کار در کشور و بها دادن به تولید ملی داخل کشور، زمینه را برای صنعتی شدن و توسعه ی بخش صنعت در کشور فراهم آورد که خود اقدامی برای توسعه یافتگی کشور به شمار می رود. افزایش میانگین سال های تحصیل تأثیر مثبت و معنی داری بر میزان توسعه یافتگی ایران داشته است که با توجه به میزان تأثیرگذاری در بین متغیرهای مورد بررسی در این الگو تولید ناخالص داخلی و کسب آموزش بالاترین میزان تأثیرگذاری را دارا می باشند (اثنی عشری امیری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۱۲).

— تقوایی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان توسعه پایدار شهری و برخی عوامل مؤثر بر آن در شهر کرمانشاه، هدف اصلی توسعه ی پایدار تأمین نیازهای اساسی، بهبود سطح زندگی، اداره ی بهتر اکوسیستم ها و آینده ی امن بیان کرده اند. نتایج این بررسی نشان داده است که ۵ عامل سلامت شهری، سیستم دولتی مطلوب، محیط زیست پایدار، ساختار آموزشی و خرسندی و شادمانی می توانند مهمترین عوامل پایداری شهری در کرمانشاه و در دستیابی به توسعه پایدار شهری نقش ویژه ای را به عهده داشته باشند (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۱).

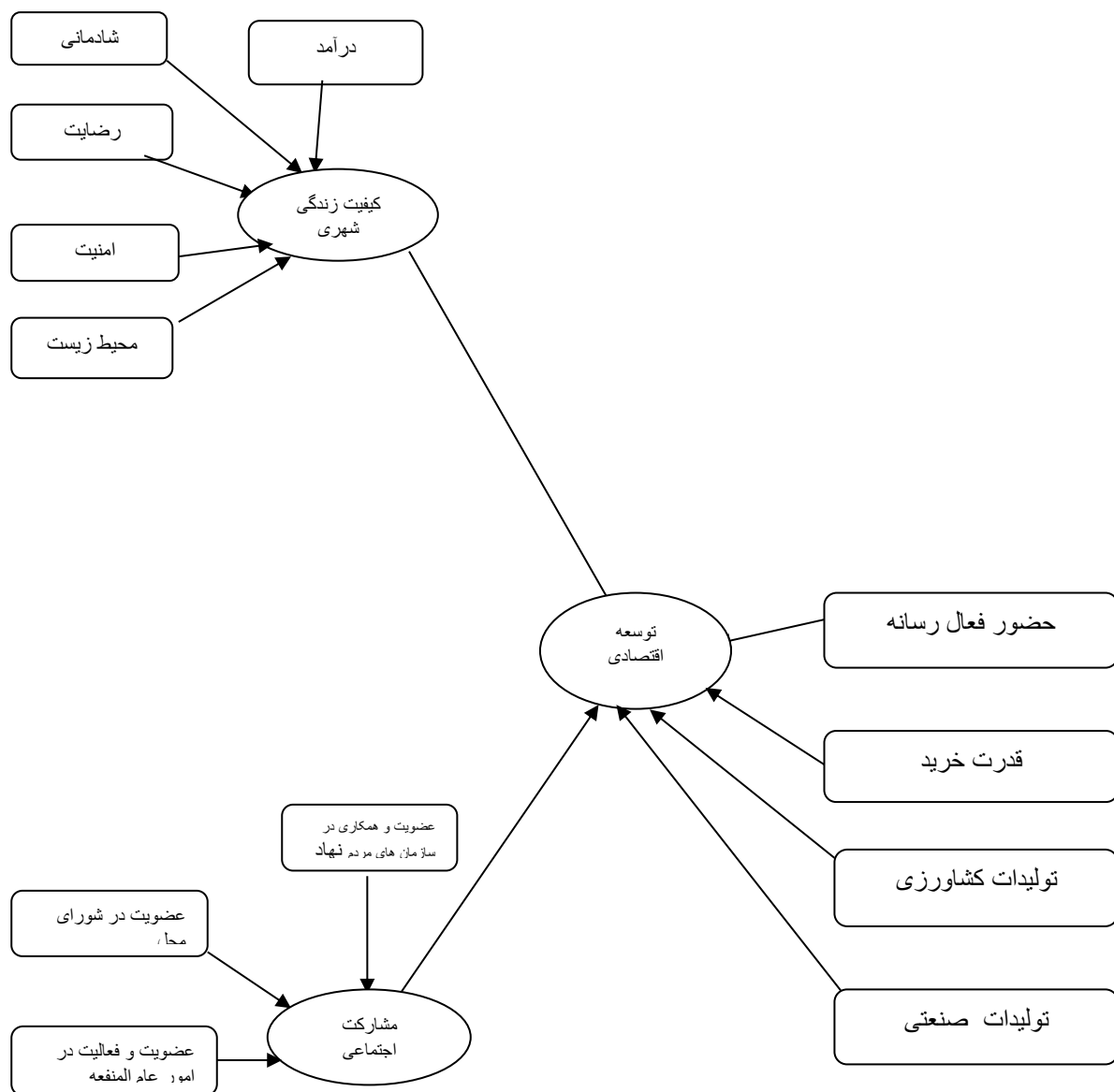
تحقیقات خارجی

— پرادهان و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی وجود یا عدم وجود رابطه غیرخطی بین نرخ مشارکت زنان در نیروی کار و توسعه اقتصادی در کشور هندوستان پرداختند. به همین منظور از داده های مربوط به ۳۳۶۴ خانوار روستایی و ۱۴۹۲ خانوار شهری در سال ۲۰۰۱ استفاده شد و برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش پنل دیتا استفاده شد. نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که یک رابطه ی غیرخطی و U شکل بین نرخ مشارکت زنان در نیروی کار و توسعه اقتصادی طی دوره ی مورد مطالعه در کشور هندوستان وجود دارد (به نقل از علیقلی، ۱۳۹۵: ۶۹).

— آندریس جی مارچانته و بریوندو اورنگا (۲۰۰۶) به مطالعه ی رابطه کیفیت زندگی و توسعه اقتصادی در بین مناطق اسپانیا پرداخته اند و رفاه منطقه ای در بین مناطق اسپانیا را مورد ارزیابی قرار داده اند. نتایج مطالعات آن ها نشان می دهد در حالی که نابرابری های ارزش افزوده ناخالص سرانه ثابت باقی مانده است، همگرایی در پنج شاخص کیفیت زندگی مورد بررسی در این تحقیق (شاخص تعمیم یافته توسعه انسانی، مرگ و میر نوزادان، بی سوادی بزرگسالان، سال های تحصیلی افراد و نرخ بیکاری) به دست آمده است (به نقل از پورمحمدی و ولی بیگی، ۱۳۹۴: ۴۴).

— گلر و مواو (۲۰۰۲) در پژوهش خود عنوان می کنند که نابرابری در آغاز گذر از انقلاب صنعتی به توسعه ی اقتصادی مدرن، با هدایت منابع به سمت اشخاصی که گرایش نهایی آنها به سمت پس انداز بیشتر است، فرایند توسعه ی اقتصادی را سرعت می بخشد. در مراحل بعدی گذر به رشد مدرن، نابرابری اثر مغایر محدودیت های مالی را بر تجمع سرمایه ی انسانی کاهش داده و فرایند توسعه را پیش می برد (به نقل از قدسی راد و همکاران، ۱۳۹۸: ۹).

مدل نظری

روش تحقیق

ضرورت بررسی مسائل اجتماعی به طرق علمی هر روز بیش از پیش به منظور برنامه‌ریزی جهت حل این مسائل بیشتر می‌گردد. در این بین، روش تحقیق به عنوان عامل اصلی در پژوهش از نقش حائز اهمیتی برخوردار است. در این پژوهش، روش تحقیق پیمایشی است.

گردآوری یافته‌ها در دو بخش نظری و آماری صورت گرفته است که ابتدا گردآوری مطالب با رویکرد روش کتابخانه‌ای و از طریق مطالعه منابع (کتب، فصلنامه‌ها، مجلات، مقالات، پایان‌نامه‌ها و منابع معتبر اینترنتی) و فیش برداری از اسناد صورت گرفته و برای سنجش رابطه بین متغیرها در بخش پیمایشی تحقیق جهت گردآوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز و به منظور بررسی فرضیات تحقیق (تأیید یا رد) از پرسشنامه، به عنوان ابزار گردآوری اطلاعات استفاده شده است. در روش پرسشنامه از سوالات باز و بسته استفاده شده است. سوالات بسته به صورت دو جوابی، پنج جوابی و چند جوابی می‌باشد.

پرسشنامه‌ی مورد استفاده در این پژوهش از دو بخش، سوالات عمومی و سوالات تخصصی تشکیل شده است.

الف) سوالات عمومی: این سوالات شامل ۸ سوال در مورد مشخصات عمومی یا جمعیت شناختی پاسخ دهندگان از قبیل سن، جنسیت، وضعیت تاهل، تحصیلات، شغل، درآمد، مدت اقامت در شهر و وضع مالکیت می‌باشد که در تجزیه و تحلیل اطلاعات از آن استفاده شده است.

ب) سوالات تخصصی: این بخش شامل ۹۷ سوال تخصصی جهت آزمون فرضیات پژوهش می‌باشد.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق، شامل تمام خانوارهای ساکن شهر لاهیجان در سال جاری است. براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیت شهر لاهیجان ۱۶۷۵۴۴ نفر و تعداد خانوار ۲۵۷۱۷ می‌باشد. از این تعداد ۸۴۱۹۵ نفر مرد و ۸۳۳۴۹ نفر زن می‌باشند. جمعیت شهری شهرستان لاهیجان ۱۰۴۵۱۴ نفر است که از این تعداد ۵۱۸۸۸ نفر مرد و ۵۲۶۲۶ نفر زن هستند. جامعه‌ی آماری افراد بالای ۱۸ سال، ۱۲۴۶۱۰ نفر می‌باشد که بر این اساس: الف) تعداد مدیران، نخبگان و استادان ۴۸۲ نفر ب) تعداد تولیدکنندگان ۴۹۶۷۶ نفر ج) تعداد شهروندان ۷۴۴۵۲ نفر

طبق آمار، ۰/۰۶۵ جمعیت در شهر ساکن هستند (معاونت آمار و اطلاعات سازمان برنامه و بودجه گیلان، ۱۳۹۵: ۱۷).

جدول شماره ۱: جمعیت شهرهای مشابه با جمعیت لاهیجان

شهر	جمعیت	رتبه
رشت	۶۹۷۱	۱
تالش	۲۰۰۶۴ ۹	۲
لاهیجان	۱۶۷۵۴ ۴	۳

۴	۱۴۷۳۹ ۹	رودسر
۵	۱۳۹۰۱ ۶	بندرانزلی

منبع : سالنامه آماری ۱۳۹۵ استان گیلان

جدول شماره ۲ : بررسی وضعیت فعالیت های کشاورزی، صنعتی، گردشگری و شیلات در شهرهای استان گیلان

شهر	کشاورزی (برنج) تن	صنعت (چای) کیلوگرم	گردشگری	شیلات
رشت	۴۶۹	۲۰۳۱۹۸۷	۵۳۱۶۰۰	۱۷۹۱
تالش	۱۱۶	— (۴)	۱۰۲۸۰۰	۲۷۹۱
رودسر	۲۸۷	۲۱۰۰۳۶۷۹	۹۳۶۰۰	۴۷۱
بندرانزلی	۲۰	— (۴)	۱۲۷۴۰۰	۵۴۶۰
لاهیجان	۲۲۷	۱۵۱۵۴۳۵۰	۴۵۲۰۰۰	۸۴۴

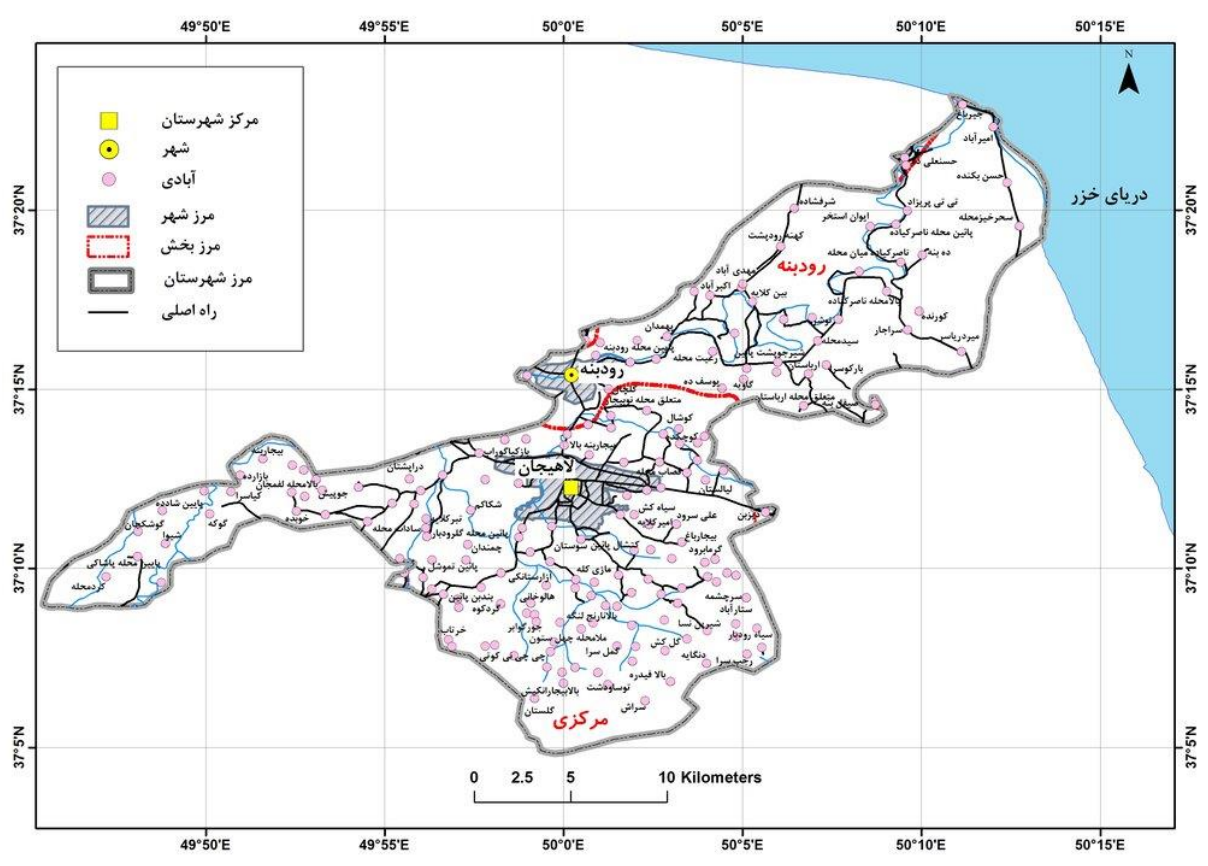
۱- مأخذ : سالنامه آماری سازمان جهاد کشاورزی استان گیلان ۱۳۹۷

۲- مأخذ : سازمان چای کشور ۱۳۹۷

۳- مأخذ : سالنامه آماری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان گیلان ۱۳۹۷

۴- فاقد فعالیت مذکور است.

محدوده مورد مطالعه :

شهر لاهیجان از شمال به دریای خزر، از شرق به لنگرود، از جنوب به دیلمان، از جنوب غربی به سیاهکل و از غرب به آستانه اشرفیه محدود می‌شود که در ۵۰ درجه و صفر دقیقه شرقی و در ۳۷ درجه و ۱۱ دقیقه شمالی عرض جغرافیایی قرار دارد. این شهر ساخته‌شده بر سرزمینی هموار و جلگه‌ای است که حاصل رسوبات به جای مانده از رودهای گیلان است. از نظر موقعیت جغرافیایی و ویژگی‌های تاریخی یکی از شهرهای مهم گیلان به شمار می‌رود و مدت‌ها مرکز بخش بیه‌پیش گیلان بوده است. شهرستان لاهیجان دارای دو بخش رودبانه و مرکزی و ۷ دهستان به نام‌های رودبانه، شیرجوش، آهندان، بازکیاگوراب، لقمجان، لیالستان و لیل است. همچنین این شهر دارای هفت محله به نام‌های میدان، پردسر، غریب‌آباد، اردو بازار، شعرافان، آقامیر شهید و گابنه می‌باشد. مردم آن بیشتر گیلک هستند و گالش به ساکنین ارتفاعات این منطقه اطلاق می‌شود که آن‌ها هم تیره‌ای از گیلکان بوده و زبان‌شان گیلکی است. زبان بومی این شهرستان، گیلکی با لهجه شرقی است که با لهجه غربی گیلکی (رشت و فومن) اندکی تفاوت دارد (سیرنگ، ۱۳۸۹: ۵۴).

حجم نمونه

در این پژوهش حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به شکل زیر تعیین گردیده است.

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = \frac{1.2461 \cdot 0.23 \cdot 0.77 \cdot 0.7}{1.2461 \cdot 0.04 \cdot 0.2 + 23 \cdot 0.77 \cdot 0.7} = 525$$

در این فرمول :

n = حجم نمونه

« $p=0/7$ احتمال وجود صفت : مشارکت مردم در توسعه شهر) ،

$q=0/3$ احتمال عدم وجود صفت : عدم مشارکت مردم در برنامه های توسعه ای)» (احمد شعربافی، ۱۳۹۴ : ۵۴) ،

$d=0/0۴$ احتمال خطا و $t=1/96$ ضریب اطمینان و سطح اطمینان به میزان $0/95$ در نظر گرفته شد.

روش نمونه گیری

شیوه ی نمونه گیری با ابزار پرسشنامه بوده است. پرسشنامه ی استفاده شده حاوی سوالاتی در مورد بُعد ذهنی و عینی کیفیت زندگی می باشد. سوالات ذهنی و عینی شامل قلمروهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی، جسمانی، روانی و کیفیت محیط شهری است. در انجام نمونه گیری از نمونه گیری طبقه ای استفاده شده است. زیرا در نمونه گیری خوشه ای، واحد اندازه گیری فرد نیست بلکه گروهی از افراد هستند که به صورت طبیعی شکل گرفته و گروه خود را تشکیل داده اند. بنابراین شهر لاهیجان را به هفت منطقه تقسیم می کنیم. در مرتبه ی بعد بر اساس نمونه گیری خوشه ای به ۵ خیابان و در مرحله ی بعد، اهالی کوچه را بر اساس نمونه گیری خوشه ای نوع دوم انتخاب می کنیم. سراغ خانوار در کوچه به صورت نمونه گیری تصادفی ساده می رویم.

به منظور سنجش اعتبار درونی و پایایی پرسشنامه از الفای کرونباخ استفاده گردیده است. مقدار ضریب مذکور $1/9۶$ درصد نشان دهنده ی قابلیت بالایی از اعتماد و اطمینان ابزار مورد تحقیق می باشد. همچنین در مرحله ی بعد جهت برآورد اعتبار سازه ای پرسشنامه از تحلیل عاملی استفاده شده است که معنی داری آزمون بارتلت با $۰/۰۰۰$ درصد برابر با $۱۵۶۲۱/۰۰۴$ و KMO برابر $۰/۹۳۵$ درصد نشان از اعتبار آن است.

در این پژوهش پس از گردآوری داده ها جهت تجزیه و تحلیل و پردازش آن از نرم افزار آماری SPSS استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی از نمودارها و جداول توزیع فراوانی و همچنین شاخص های مرکزی مانند میانگین و میانه استفاده شده است. در بخش آمار استنباطی متناسب با نوع فرضیات و سطح سنجش متغیرها از آزمون های آماری ضرایب همبستگی پیرسون، آزمون تحلیل واریانس یکطرفه، آزمون t ، رگرسیون چندمتغیره و تحلیل مسیر استفاده شده است.

یافته های پژوهشی

الف - یافته های توصیفی

ویژگی های جمعیتی جامعه ی آماری	فراوانی	درصد از کل
جنسیت	مرد	۲۴۹
	زن	۱۶۳
سن	۱۸ - ۲۹	۵۴
	۳۰ - ۳۹	۸۳
		۶۰/۴
		۳۹/۶
		۱۳٪
		۲۰٪

۲۲/۷	۹۸	۴۹ - ۴۰	
۲۶٪	۱۱۲	۵۹ - ۵۰	
۱۶٪	۶۵	۶۰ به بالا	
۶۶/۷	۲۷۵	متاهل	وضعیت تاهل
۲۴/۴	۱۰۸	مجرد	
۳/۱	۱۷	متارکه	
۲/۵	۱۲	همسر فوت شده	
۳/۱	۱۳	خانه دار	وضعیت شغلی
۱۰/۷	۴۴	کشاورز	
۱۵/۵	۶۴	کارگر	
۲۵/۳	۱۰۴	کارمند	
۲۷/۸	۱۱۵	کاسب	
۷/۳	۳۰	مهندس	
۲/۹	۱۲	دکتر	
۲/۴	۱۰	استاد (حوزه - دانشگاه)	
۲/۳	۹	دانشجو	
۲/۷	۱۱	بازنشسته	
۱۲/۲	۵۷	زیر دیپلم	تحصیلات
۱۷/۷	۷۶	دیپلم	
۱۱	۴۵	فوق دیپلم	
۳۱/۷	۱۳۸	لیسانس	
۱۵	۶۲	فوق لیسانس	
۵	۲۱	دکتر	
۲/۷	۱۳	دانشجو	
۳/۷	۲۲	زیر ۵ میلیون	درآمد
۲۰/۴	۸۹	۷ - ۵	
۳۱/۳	۱۲۹	۹ - ۷	
۱۶/۵	۷۱	۱۱ - ۹	
۱۲/۵	۵۲	۱۳ - ۱۱	
۵/۷	۲۵	۱۵ - ۱۳	
۴/۸	۲۴	۱۵ میلیون به بالا	
۷۵/۳	۳۲۸	صاحب خانه	
۱۷/۱	۸۴	مستأجر	
۷/۷	۳۲	زیر ۵ سال	
۱۸/۲	۷۹	۱۰ - ۵	

مدت اقامت	۱۱ - ۲۰	۱۲۹	۳۰/۴
در شهر	۲۱ - ۳۰	۹۹	۲۴
	۳۰ به بالا	۷۳	۱۷/۷

منبع : یافته های تحقیق

یافته های توصیفی تحقیق به این شرح می باشد :

۶۰/۴ درصد از جنسیت جامعه آماری در این تحقیق را مردان و ۳۹/۶ درصد از جامعه آماری را زنان تشکیل می دهند.

۱۳ درصد پاسخ دهندگان در دامنه سنی ۱۸-۲۹ سال، ۲۰ درصد در دامنه سنی ۳۰-۳۹ سال، ۲۲/۷ درصد جامعه آماری سن بین ۴۰ تا ۴۹ سال داشته اند، ۲۶ درصد میانگین سنی آن ها ۵۰-۵۹ سال و ۱۶ درصد ۶۰ سال به بالا داشته اند. ۲/۳ درصد از پاسخ دهندگان در مورد سن خود اظهار نظر نکرده بودند.

۶۶/۷ درصد از پاسخ دهندگان به پرسشنامه متأهل، ۲۴/۴ درصد مجرد، ۳/۱ متارکه و ۲/۵ درصد دارای همسر فوت شده می باشند. ۳/۳ درصد از پاسخگویان سن خود را ذکر نکرده اند.

در پرسشنامه های جمع آوری شده، پاسخ دهندگان شغل خود را بدین ترتیب اعلام داشته اند : ۳/۱ درصد خانه دار، ۱۰/۷ درصد کشاورز، ۱۵/۵ درصد کارگر، ۲۵/۳ درصد کارمند، ۲۷/۸ درصد کاسب، ۷/۳ درصد مهندس، ۲/۹ درصد دکتر، ۲/۴ درصد استاد حوزه و دانشگاه، ۲/۳ درصد دانشجو و ۲/۷ درصد بازنشسته.

۱۲/۲ درصد از پاسخگویان دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم، ۱۷/۷ درصد دیپلم، ۱۱ درصد فوق دیپلم، ۳۱/۷ درصد دارای لیسانس، ۱۵ درصد فوق لیسانس، ۵ درصد دارای درجه دکترا و ۲/۷ درصد دانشجو بودند. ۴/۷ درصد وضعیت تحصیلی خود را اعلام ننموده اند.

وضعیت پاسخ دهندگان به سوالات بخش درآمد، این گونه بود : ۳/۷ درصد زیر ۵ میلیون، ۲۰/۴ درصد بین ۵ تا ۷ میلیون، ۳۱/۳ درصد بین ۷ تا ۹ میلیون، ۱۶/۵ درصد بین ۹ تا ۱۱ میلیون، ۱۲/۵ درصد بین ۱۱ تا ۱۳ میلیون، ۵/۷ درصد بین ۱۳ تا ۱۵ میلیون و ۴/۸ درصد بالای ۱۵ میلیون درآمد داشته اند. ۵/۱ درصد پاسخ دهندگان به سوالات این بخش جواب نداده اند.

۷۵/۳ درصد از پاسخگویان صاحب خانه و ۱۷/۱ درصد مستأجر بوده اند. ۷/۶ درصد از پاسخ دهندگان در این مورد اظهار نظری بیان نداشته اند.

۷/۷ درصد از پاسخگویان زیر ۵ سال در شهر لاهیجان اقامت داشته اند. ۱۸/۲ درصد بین ۵ تا ۱۰ سال، ۳۰/۴ درصد بین ۱۱ تا ۲۰ سال، ۲۴ درصد بین ۲۱ تا ۳۰ سال و ۱۷/۷ درصد هم بالای ۳۰ سال سکونت داشته اند. ۲ درصد از پاسخ دهندگان در مورد مدت اقامت خود در این شهر (لاهیجان) هیچ گونه اظهار نظری نداشته اند.

ب - آمار استنباطی

جدول شماره ۲ : ارزیابی شاخص های بُعد درآمد

حد متوسط کیفیت = ۳

شاخص های بُعد درآمد	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪	
					پایین ترین	بالا ترین
میزان درآمد ماهانه	-۴.۰۸۸	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۲.۳۳۶	-۰.۳۵	-۰.۱۲
دریافت کرایه های شخصی	۳.۶۵۵	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۵۴۵	۰.۷۴	۰.۳۵
درآمد حاصل از حساب های بانکی، کسب و کار، سهام و عدالت و ...	۱.۴۶۴	۳۸۴	۰.۰۰۱	۰.۱۸۲	۰.۰۸	۰.۲۹
رضایت از هزینه های زندگی	-۲.۳۲۴	۳۸۵	۰.۰۲۴	-۰.۹۱	-۳/۴۵	-۱/۴
رضایت از امنیت شغلی	۴.۱۲۵	۳۸۳	۰.۰۰۰	-۰.۳۲۷	۰/۳۸	۴/۳
رضایت از ساعات کاری در طول هفته	۳.۹۷۵	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۳۴۵	-۰/۱۷	۰/۵۲
رضایت از نرخ مالیات	۱/۲	۳۸۴	۰.۰۰۰	۰.۳۶۴	۰.۲۳	۰.۴۹

ارزیابی شاخص های بُعد درآمد نشان می دهد که شاخص های «درآمدهای حاصل از کسب و کار، حساب های بانکی، هزینه های زندگی و نرخ مالیات» که از مقدار آزمون بزرگ تر بوده و بالاتر از حد متوسط کیفیت قرار دارند و سایر شاخص ها از مقدار آزمون کوچک تر بوده و پایین تر از حد متوسط قرار گرفته اند.

جدول شماره ۳: ارزیابی شاخص های بُعد محیط زیست

شاخص های بُعد محیط زیست	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین	حد متوسط کیفیت = ۳	
					پایین ترین	بالا ترین
میزان آلودگی هوا	۱۰.۱۱۵	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۶۵۵	۰.۵۲	۰.۷۸

میزان آلودگی صوتی	۴.۹۶۵	۳۸۵	۰.۰۵۲	۰.۱۳۰	۰.۰۰	۰.۲۶
کیفیت آب شرب	۱.۷۸۰	۳۸۵	۰.۰۷۸	-۰.۱۱۰	۰.۲۳	۰.۰۱
جمع آوری زباله	۲/۲۵۷	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۴۲۰	-۰.۶۲	۰.۲۲
وضعیت سیستم فاضلاب	-۲/۸۷۲	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۸۳۶	-۰.۶۲	۱.۰۵
کیفیت فضاهای سبز و پارک‌ها	۲.۹۵۸	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۴۷۳	۰/۶۱	۱/۷
نظافت خیابان‌ها و مکان‌های عمومی	-۱/۶۴	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۷۶۰	-۰.۹۱	-۰.۶۱

در شاخص‌های بُعد محیط زیست، شاخص‌های «میزان آلودگی هوا، آلودگی صوتی» بالاتر از حد متوسط کیفیت قرار داشته و شاخص‌های «جمع آوری زباله، آب شرب، فضاهای سبز و پارک‌ها» با میانگین مقدار آزمون تفاوت معناداری نداشته و در حد متوسطی قرار دارند. در حالی که «سیستم فاضلاب و نظافت خیابان‌ها» پایین‌تر از حد متوسط کیفیت قرار دارد.

جدول شماره ۴: ارزیابی شاخص‌های بُعد امنیت

شاخص‌های بُعد امنیت	حد متوسط کیفیت = ۳				
	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ پایین‌ترین بالاترین
دسترسی به مراکز امنیتی و انتظامی	۰.۱۴۲	۳۸۵	۰.۸۸۷	۰.۰۱۰	-۰.۱۳ ۰.۱۵
امنیت در رابطه با جرم	۲.۸۰۶	۳۸۵	۰.۰۰۷	۰.۱۲۷	۰.۰۴ ۰.۲۲
امنیت اموال و دارایی	۶.۴۶۶	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۴۳۶	۰.۳۰ ۰.۵۷
امنیت زنان و کودکان	۸.۱۲۴	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۸۰۰	۱.۰۰ ۳/۷

-۱۸	-۰۴۴	-۰۳۰۹	۰.۰۰۰۰	۳۸۵	-۴.۹۱۵	ایمنی جاده ها و خیابان ها
۸۱	۰.۵۵	۰.۶۸۰	۰.۰۰۰۰	۳۸۵	۳/۲۲۸	ایمنی در مقابل زلزله و بلایای طبیعی

ارزیابی از شاخص های بُعد امنیت نشان می دهد که شاخص های «ایمنی جاده ها و خیابان ها، زلزله و بلایای طبیعی و اموال و دارایی» پایین تر از حد متوسط کیفیت و شاخص های «دسترسی به مراکز انتظامی، امنیت زنان و کودکان» در سطح مطلوب و مناسبی قرار دارد.

جدول شماره ۵: ارزیابی شاخص های بُعد رضایت

حد متوسط کیفیت = ۳						شاخص های بُعد رضایت
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	درجه آزادی (df)	مقدار t	
پایین ترین	بالا ترین					
۱/۱	۰.۶۲	۰.۴۵۰	۰.۰۰۰۰	۳۸۵	۲/۳۱۳	رضایت از تحصیلات
-۰.۱۵	-۰.۳۹	-۰.۲۷۳	۰.۰۰۰۰	۳۸۵	-۴.۵۰۰	رضایت از شغل
-۰.۲۹	-۰.۵۷	-۰.۴۳۰	۰.۰۰۰۰	۳۸۵	-۶.۰۲۰	رضایت از میزان درآمد
۰.۲۱	-۰.۰۹	۰.۰۶۰	۰.۴۱۷	۳۸۵	۸۱۵	رضایت از وضع اقتصادی خانوادگی
۰.۰۵	-۰.۱۹	-۰.۰۷۰	۰.۲۳۹	۳۸۵	۱.۱۸۶	رضایت از زندگی خانوادگی
۰.۰۸	۰.۵۰	-۰.۲۹۱	۰.۰۰۸	۳۸۵	۲.۷۴۵	رضایت از دوستان، اقوام و ...
۱/۷۳	۱.۱۶	-۰.۹۴۵	۰.۰۰۰۰	۳۸۵	۸.۷۳۰	رضایت از اعمال و رفتار
۰.۱۲	-۰.۱۸	-۰.۰۳۰	۰.۶۹۸	۳۸۵	-۰.۳۸۹	رضایت از زندگی در ایران

رضایت از زندگی در شهر لاهیجان	۵/۰۲۵	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۸۳۰	-۰.۹۸	۲/۶۸
رضایت از اهالی محله	۲/۰۶۵	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۲۰۲	.۲۰	.۴۶
رضایت از همسایگان	-۱/۴۵۹	۳۸۵	.۰۱۷	-۲۱۸	-۰.۴۹	-۰.۷۵
رضایت از کاربرهای تجاری و خدماتی	-۲.۷۴۴	۳۸۵	.۰۰۷	-۲۹۰	.۰۵	-۰.۲۱
رضایت از کاربری های مواد غذایی	۴/۶۹۳	۳۸۵	۰.۰۰۰	۸۶۰	۱.۰۱	.۷۵
رضایت از کاربری های فرهنگی، مذهبی و ...	۱۱.۴۳۱	۳۸۵	۰.۰۰۰	۸۶۰	۱/۹	۲/۷
رضایت از حل مشکلات مردم	-۱.۱۸۲	۳۸۵	.۲۴۰	-۰.۸۰	-۰.۴۰	-۰.۰۴

جدول شماره ۵ نشان می‌دهد: شاخص‌های «رضایت از شغل، درآمد، وضع اقتصاد خانوادگی، زندگی خانوادگی، کاربری‌های تجاری و خدماتی، مواد غذایی، زندگی در ایران و حل مشکلات مردم» در سطح پایینی از حد متوسط کیفیت قرار دارد و بعضاً با ناراحتی و نگرانی‌هایی مواجه است. در مورد شاخص‌های «دوستان و اقوام، اعمال و رفتار، زندگی در لاهیجان، اهالی محل و فرهنگی و مذهبی» در سطحی بالاتر از حد متوسط کیفیت قرار دارد. در مورد شاخص «تحصیلات»، ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که پاسخگویان از رضایت نسبی و متوسطی برخوردار هستند.

جدول شماره ۶: ارزیابی شاخص‌های بُعد شادی

شاخص‌های بُعد شادی	حد متوسط کیفیت = ۳			
	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین
خوشحالی و شادابی	۴.۳۷۶	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۲۷۶
				فاصله اطمینان ۹۵٪
				پایین‌ترین
				بالاترین

برآورده شدن نیازها	۲/۵۸۰	۳۸۵	۰.۰۰۰	.۴۳۰	.۱۴	.۳۹
برنامه های سرگرم کننده	-۳۲۷	۳۸۵	.۷۳۶	-۰.۱۷	-۰.۵۲	-۰.۳۲
خوشبختی آدم های متأهل	۱/۷۸۴	۳۸۵	۰.۰۰۰	.۳۱۵	.۴۹	.۷۹
تولنایی در غلبه بر مشکلات (مالی و ...)	۲/۱۲۳	۳۸۵	۰.۰۰۰	.۴۶۳	.۰۵	.۰۸
اهداف در زندگی	۵.۵۶۴	۳۸۵	۰.۰۰۰	.۳۵۳	.۵۸	.۹۱
تسلط بر شرایط و موقعیت های زندگی	-۲.۰۵۴	۳۸۵	.۰۰۳	.۱۴۵	-۰.۳۶	-۰.۰۱
لذت از زندگی خانوادگی	۳.۶۴۵	۳۸۵	.۰۰۱	.۳۴۷	.۴۹	.۵۳
تصور انتخاب شغل دیگر	-۳.۴۶۴	۳۸۵	.۰۰۱	-۰.۱۷۸	-۰.۵۷	-۰.۳۰
تولنایی اداره ی امور	۲.۱۹۷	۳۸۵	.۳۸	.۱۷۸	.۱۰	.۲۶
عدم خستگی از کار	۱.۳۴۲	۳۸۵	.۱۶۸	.۱۳۹	-۰.۳۱	.۰۷

ارزیابی از شاخص های بُعد شادی نشان می دهد که شاخص های «خوشبختی، برآورده شدن نیازها، برنامه های سرگرم کننده، اهداف در زندگی و غلبه بر مشکلات مالی» در سطح پایین تری از حد متوسط کیفیت قرار دارد. در مورد شاخص «برنامه های سرگرم کننده»، بیشتر پاسخگویان تصورشان این بود که برنامه های سرگرم کننده تلویزیون، مد نظر می باشد و درصد کمی به امکانات موجود در سطح شهر را در پاسخگویی لحاظ نمودند. شاخص های «موقعیت های زندگی، اداره امور، عدم خستگی از کار، لذت از زندگی خانوادگی، تأهل و شغل دیگر» در سطح بالاتری از حد متوسط بودند.

جدول شماره ۷: ارزیابی شاخص های بُعد شورای محل

شاخص های بُعد عضویت	مقدار t	حد متوسط کیفیت = ۳
		فاصله اطمینان ۹۵٪

در شورای محل		درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین	پایین ترین	بالا ترین
عضویت یا تمایل به عضویت	۳.۸۷۷	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۳۲۴	۰.۱۴۵	۰.۴۳۵
اطلاع از تصمیمات شورا	۱.۱۱۸	۳۸۵	۰.۲۶۱	۰.۰۷۱	-۰.۰۶۷	۰.۲۴۵
اعتماد متقابل شورا و مردم	-۵.۷۶۳	۳۸۴	۰.۰۰۰	-۰.۴۵۴	-۰.۵۶۹	-۰.۲۴۹
میزان همکاری شورا با مردم	-۴.۴۶۷	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۳۶۷	-۰.۴۵۶	-۰.۱۷۶
میزان عملکرد شورا در رفع مشکلات مردم	-۵.۹۸۶	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۴۸۷	-۰.۶۴۲	-۰.۳۲۵
میزان واسطه‌گری شورا با مراکز مالی	۰.۶۷۸	۳۸۵	۰.۵۲۳	۰.۰۵۶	-۰.۱۱۲	۰.۲۲۷
عملکرد شورا در ایجاد مکان‌های درمانی، فرهنگی و ...	-۰.۸۹۵	۳۸۳	۰.۳۷۶	-۰.۸۶	-۰.۲۳۹	.۱۰۱
میزان استفاده شورا از نظرات مردم	-۰.۲۴۳	۳۸۴	۰.۸۶۲	۰.۰۲۰	-۰.۱۴۰	.۱۷۸
همکاری مردم با شورا در طرح‌های عمرانی و ...	-۲.۲۴۹	۳۸۵	۰.۰۲۱	-۰.۲۰۱	-۰.۳۴۵	-۰.۰۲۷

جدول شماره ۷ نشان می‌دهد که شاخص مربوط به خدمات شورا در سطح پایین تری از حد متوسط کیفیت قرار داشته به گونه‌ای که شورا نتوانسته انتظارات مخاطبان خود که همانا شهروندان لاهیجان می‌باشد را برآورده نماید. به باور بسیاری از پاسخ‌دهندگان، شورا و اعضای آن نتوانسته‌اند به برنامه‌ها و شعارهای خود در زمان انتخابات عمل نمایند.

جدول شماره ۸: ارزیابی شاخص های بُعد سازمان های مردم نهاد

حد متوسط کیفیت = ۳						شاخص های بُعد عضویت در سازمان های مردم نهاد
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	درجه آزادی (df)	مقدار t	
پایین ترین	بالا ترین					
.۷۶۸	.۴۷۵	.۶۴۳	۰.۰۰۰	۳۸۵	۷.۹۶۵	عضو یا تمایل به عضویت
۱.۲۳۲	.۷۶۳	.۹۸۵	۰.۰۰۰	۳۸۲	۷.۹۸۲	علاقه به همکاری در سازمان های مردم نهاد
.۹۶۰	.۵۶۸	.۷۶۴	۰.۰۰۰	۳۸۵	۸.۶۰۵	عملکرد موسسه خیریه آبشار عاطفه ها
.۶۴۳	.۲۳۵	.۴۵۶	۰.۰۰۰	۳۸۵	۴.۶۷۵	عملکرد انجمن بیماران سندروم داون
.۳۶۵	.۲۵۴	.۵۶۳	۰.۰۰۰	۳۸۱	۶.۳۰۸	عملکرد مرکز درمانی صدیقه طاهره
-۰.۵۴۱	-۰.۸۷۸	-۰.۷۸۰	۰.۰۰۰	۳۸۲	-۷.۴۳۱	عملکرد سرای سالمدان
.۵۶۴	.۱۶۵	.۳۵۴	۰.۰۰۰	۳۸۱	۳.۹۸۰	عضویت در گروه های جهادی
.۵۴۹	.۱۲۳	.۳۲۵	۰.۰۰۰	۳۸۵	۳.۱۲۶	عضویت در گروه های (آموزشی، فرهنگی و ...)
.۳۹۸	.۰۶۲	.۲۴۲	۰.۰۰۰	۳۸۴	۲.۸۶۹	تشکل های مردمی زیست محیطی

در جدول شماره ۸، نتایج حاصل از ارزیابی شاخص‌های بُعد سازمان‌های مردم‌نهاد نشان می‌دهد که بیشتر پاسخ‌دهندگان نظر مثبتی داشته‌اند و حاضر به هرگونه همکاری با همشهریان خود می‌باشند. با دقت بیشتر در پاسخ به سوالات می‌توان دریافت که حس نوع دوستی و کمک و همکاری جهت حل مشکلات چه در سطح فرد، اجتماع و محیط زیست در میان شهروندان اصیل لاهیجانی درصد بیشتری را به خود اختصاص می‌داد. بعضی از پاسخ‌دهندگان عدم توانایی مالی، عدم زمان کافی برای خدمت را دلیل اصلی عدم همکاری اعلام می‌نمودند که قابل تأمل است.

جدول شماره ۹: ارزیابی شاخص‌های بُعد امور عام‌المنفعه

حد متوسط کیفیت = ۳						شاخص‌های بُعد امور عام المنفعه
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	درجه آزادی (df)	مقدار t	
بالاترین	پایین‌ترین					
۰.۵۶۹	۰.۱۴۶	۰.۳۴۲	۰.۰۰۱	۳۸۵	۳.۴۵۹	کمک مالی به افراد
۰.۸۲۵	۰.۴۵۳	۰.۶۷۲	۰.۰۰۰	۳۸۵	۶.۲۱۳	عضویت در گروه‌های جهت تهیه بسته‌های حمایتی
۰.۴۶۹	۰.۱۳۵	۰.۳۶۹	۰.۰۰۰	۳۸۵	۳.۷۵۹	فعالیت‌هایی در جهت کمک به افراد
۰.۸۷۳	۰.۴۶۸	۰.۶۷۳	۰.۰۰۰	۳۸۵	۶.۸۵۶	فعالیت‌هایی نظیر اهدای خون

نتایج حاصل از ارزیابی شاخص‌های بُعد امور عام‌المنفعه نشان می‌دهد: شاخص‌های «کمک مالی و فعالیت‌های کمک به افراد» در سطح ضعیف و پایینی از حد متوسط کیفیت قرار داشته که علت اصلی آن عدم تمکن مالی مناسب ذکر کرده‌اند. شاخص‌های «اهدای خون و عضویت در گروه‌ها جهت همکاری و خدمت» در سطح متوسط و مناسبی قرار دارد.

جدول شماره ۱۰: ارزیابی شاخص‌های بُعد قدرت خرید

حد متوسط کیفیت = ۳						شاخص های یُعد قدرت خرید
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	درجه آزادی (df)	مقدار t	
پایین ترین	بالا ترین					
.۳۴۶	.۰۰۴	.۱۹۷	.۰۴۶	۳۸۵	۲.۰۲۱	وضعیت منزل مسکونی
.۲۳۹	-.۰۶۷	.۱۱۳	.۱۹۸	۳۸۲	۱.۳۰۳	مختصات واحد مسکونی
.۱۶۷	-.۲۳۵	-.۰۴۳	.۷۴۳	۳۷۹	-۳.۴۰	شغل همسر
.۲۲۵	-.۱۵۴	-.۰۴۵	.۷۳۱	۳۸۱	.۳۴۶	تعداد افراد دارای درآمد
.۳۵۴	-.۲۳۸	.۱۴۳	.۰۹۸	۳۸۲	۱.۹۸۴	بَرند لوازم خانگی
.۲۰۹	-.۱۶۷	.۰۱۴	.۸۷۹	۳۸۵	.۱۳۲	لوازم دیجیتالی
-.۳۰۲	-.۶۶۵	-.۴۵۳	۰.۰۰۰	۳۸۵	۲/۴۳۱	اتومبیل های شخصی
-.۵۴۳	-.۱۵۴	.۶۵۲	۰.۰۰۰	۳۸۴	-۳.۹۰۸	مسافرت خارج از کشور
.۶۷۹	.۲۷۶	.۴۴۶	۰.۰۰۰	۳۸۰	۱/۰۹۰	مطالعه روزنامه/ مجله

نتایج حاصل از جدول شماره ۱۰ نشان می دهد که شاخص های «منزل مسکونی، مختصات واحد مسکونی، شغل همسر و مسافرت خارجی» پایین تر از حد متوسط کیفیت می باشد. شاخص های «مطالعه روزنامه، اتومبیل شخصی و افراد دارای درآمد» در سطح مطلوبی قرار دارد.

جدول شماره ۱۱: ارزیابی شاخص های بُعد رسانه

حد متوسط کیفیت = ۳						شاخص های یُعد رسانه
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	درجه آزادی (df)	مقدار t	
پایین ترین	بالا ترین					
-.۳۲۲	-.۶۷۴	-.۴۹۸	۰.۰۰۰	۳۸۵	-۱.۶۵۴	رضایت از خدمات ارتباطی

استفاده از وسایل ارتباط جمعی	۵.۴۶۹	۳۸۳	۰.۱۲	-۰.۶۵۸	۰.۴۳۲	۰.۷۵۶
رضایت از کیفیت اینترنت	-۲.۹۸۴	۳۸۲	۰.۳۳	-۰.۱۲۷	-۰.۳۵۴	-۰.۰۱۳
استفاده از اینترنت برای سرگرمی	۳.۷۷۵	۳۸۴	۰.۰۰۰	-۰.۲۳۹	۰.۵۴۶	۰.۷۳۵
رسانه عامل ارتقای توسعه جامعه	۳/۰۸۹	۳۸۴	۰.۹۶۷	۰.۰۰۶	۰.۱۱۲	۰.۱۷۸
رسانه عامل گرایش مردم در فعالیت های توسعه ای	۵.۹۸۰	۳۸۴	۰.۰۰۰	۰.۴۴۳	۰.۲۳۴	۰.۶۴۰

ارزیابی شاخص های بُعد رسانه نشان می دهد که پاسخ دهندگان از میزان «خدمات ارتباطی و کیفیت اینترنت» در سطح شهر رضایت چندانی نداشته اند و آمارها نشان می دهد که شاخص های مذکور از حد متوسط کیفیت پایین تر می باشد اما شاخص های «استفاده از وسایل ارتباط جمعی، ارتقای توسعه جامعه و گرایش به فعالیت های توسعه ای» در سطح بالاتری از حد متوسط کیفیت قرار داشت. به اذعان پاسخ دهندگان رسانه می تواند نقش سازنده ای در ارتقاء توسعه شهرستان داشته باشد.

جدول شماره ۱۲: ارزیابی شاخص های بُعد تولیدات کشاورزی

حد متوسط کیفیت = ۳						شاخص های بُعد تولیدات کشاورزی
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	درجه آزادی (df)	مقدار t	
پایین ترین	بالاترین					
۱.۱۶	۰.۴۵	۰.۲۹۱	۰.۰۰۰	۳۸۵	۴.۷۸۰	آموزش های رسمی و غیر رسمی
۰.۶۵	۰.۵۴	۰.۵۰۷	۰.۰۰۰	۳۸۵	۷.۵۴۳	میزان تولیدات در سه سال اخیر

نقش آموزش در کاهش خسارت	۵.۲۱۳	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۳۲۴	۰.۲۱	۰.۴۱
نقش تعاونی های روستایی	۵.۸۷۶	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۶۵۴	۰.۴۲	۰.۸۷
خدمات زیربنایی	۶.۰۹۰	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۵۷۶	۰.۳۶	۰.۷۶
توسعه زیرساخت ها	۱۶.۷۰۵	۳۸۵	۰.۰۰۰	۱.۴۶۵	۱.۳۴	۱.۶۴
توسعه و نوسازی ماشین های کشاورزی	۱۳.۸۹۷	۳۸۵	۰.۰۰۰	۱.۲۳۴	۱.۰۸	۱.۴۵
سرمایه گذاری بخش خصوصی	۱۰.۳۴۹	۳۸۴	۰.۰۰۰	۱.۰۶۶	۰.۸۰	۱.۲۶
نقش تسهیلات بانکی و صندوق های اعتباری	۱۳.۴۹۷	۳۸۵	۰.۰۰۰	۱.۲۳۴	۱.۱۱	۱.۴۸

آمار و ارقام جدول شماره ۱۲ نشان می دهد که پرسش شوندگان تمام سوالات مربوط را در افزایش تولیدات کشاورزی مفید و مؤثر دانسته و توجه به هر بخش را گام مهمی در افزایش تولیدات کشاورزی و به دنبال آن در توسعه اقتصادی آن شهر یا منطقه می دانند. با توجه به آمار بدست آمده جا دارد مسئولان و برنامه ریزان طرح توسعه کشاورزی به این مسئله توجه جدی داشته باشند زیرا شهرستان لاهیجان قطب کشاورزی (تولید چای، برنج، نخ ابریشم و ...) در سطح کشور می باشد. در صورت بی توجهی به آن چه بسا با تغییر کاربری اراضی کشاورزی و موج گسترده مهاجرت از روستا به شهر و در نهایت افزایش آسیب های اجتماعی مواجه خواهیم شد.

جدول شماره ۱۳: ارزیابی شاخص های بُعد تولیدات صنعتی

حد متوسط کیفیت = ۳					شاخص های بُعد تولیدات صنعتی
فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معناداری (sig)	مقدار t	
پایین ترین	بالاترین				
				درجه آزادی (df)	

نقش آموزش در تولیدات صنعتی	۱.۳۸۳	۳۸۵	.۱۷۲	.۱۴۵	.۰۸	.۳۶
سرمایه گذاری بخش خصوصی	.۸۹۳	۳۸۵	.۳۷۶	.۰۷۳	-.۲۳	.۰۸
بازاریابی محصولات	-۱.۶۵۹	۳۸۵	.۱۰۳	-.۱۴۵	-.۳۲	.۰۳
ایجاد اشتغال	۳.۳۱۳	۳۸۵	.۰۰۱	.۰۱۰	.۰۹	.۳۷
صادرات محصولات	-۴.۲۳۰	۳۸۵	.۰۰۰۰	.۲۳۰	-.۵۵	-.۲۸
تسهیلات بانکی	۱۳.۱۳۴	۳۸۵	.۰۰۰۰	.۴۱۸	۱.۲۵	.۹۳
توسعه و نوسازی تجهیزات صنعتی	۳.۸۸۲	۳۸۵	.۰۰۰۰	۱.۰۹۰	.۱۱	.۳۳

ارزیابی شاخص های تولیدات صنعتی نشان می دهد که پاسخ دهندگان هر یک از سوالات را در امر افزایش تولیدات صنعتی مؤثر دانسته اما به طور مشخص، شاخص «صادرات محصولات و بازاریابی محصولات» پایین تر از حد متوسط کیفیت قرار داشت. زیرا هنوز شیکه و ساز و کار مشخصی وجود ندارد که بتوان محصولات صنعتی را در آن جا عرضه نمود. به همین جهت در سطح کشور معمولاً شهر لاهیجان را با محصولات شاخص آن، یعنی، چای، برنج و کلوچه می شناسند تا با محصولات صنعتی آن. بنابر این جا دارد مسئولین مربوطه بستری را فراهم آورند تا با معرفی صنایع، علاوه بر زمینه ی اشتغال زایی، بازاریابی و صادرات محصول در سطح کشور و کشور های همسایه نیز مورد توجه قرار گیرد.

جدول شماره ۱۴: ارزیابی شاخص های کیفیت زندگی شهری در توسعه اقتصادی

شاخص های کیفیت زندگی شهری	حد متوسط کیفیت = ۳					
	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				پایین ترین	بالا ترین	
درآمد	-۲/۷۵۱	۳۸۵	.۰۰۰۰	-۰.۴۶۴۶۵	-۰.۶۰۲۶	-۰.۳۲۶۷
امنیت	۴.۴۶۷	۳۸۵	.۰۰۰۰	.۲۴۶۰۶	.۱۳۵۶	.۳۵۶۵

محیط زیست	-۱.۷۳۱	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۳۱۵۱۵	-۰.۴۴۸۷	-۰.۱۸۱۶
رضایت	-۲.۶۴۷	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۶۶۶۶۷	۰.۸۲۱۲	-۰.۵۱۲۱
شادی	-۰.۹۱۱	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۲۲۱۸۱	-۰.۳۳۵۵	-۰.۱۰۸۱

در جدول شماره ۱۴ هریک از شاخص های کیفیت زندگی شهری مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته اند. نتایج حاکی از آن است که شهروندان شهر لاهیجان در بُعد امنیت بالاتر از حد متوسط قرار گرفته و سطحی بالاتر از متوسط کیفیت زندگی را دارا هستند. همچنین در شاخص های ابعاد درآمد، محیط زیست، رضایت و شادی در سطحی پایین تر از حد متوسط کیفیت قرار گرفته و از وضعیت قابل قبولی برخوردار نیستند.

جدول شماره ۱۵: ارزیابی شاخص های مشارکت اجتماعی شهروندان در توسعه اقتصادی

شاخص های مشارکت اجتماعی شهروندان	حد متوسط کیفیت = ۳					
	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				پایین ترین	بالاترین	
شورای محل	-۹.۵۹۸	۳۸۵	۰.۰۰۰	-۰.۸۹۰	-۱.۹۰	-۰.۰۶۶
سازمان های مردم نهاد	۲۱.۶۸۹	۳۸۵	۰.۰۰۰	۱.۹۷۵	۱.۶۳	۱.۹۷
امور عام المنفعه	۱۳.۲۰۹	۳۸۵	۰.۰۰۰	۰.۷۴۵	۰.۵۹	۰.۷۸

ارزیابی شاخص های مشارکت اجتماعی شهروندان در توسعه اقتصادی نشان می دهد که شاخص های سازمان های مردم نهاد و امور عام المنفعه، بالاتر از حد متوسط کیفیت قرار داشته و میانگین آن ها از مقدار مورد آزمون بزرگ تر است در صورتی که شاخص های شورای محل پایین تر از حد متوسط کیفیت و میانگین هستند.

جدول شماره ۱۶: آماره های تعیین رگرسیون چندگانه ارتباط بین کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان با توسعه اقتصادی شهر لاهیجان

آزمون دوربین - واتسون	خطای معیار	ضریب تبیین تصحیح شده	ضریب تبیین تصحیح نشده	ضریب همبستگی چندگانه
۱.۲۵۴	۰.۰۴۷۲۳	۰.۹۹۱	۰.۹۹۲	۰.۹۹۶

برای بررسی ارتباط بین کیفیت زندگی شهری با مشارکت اجتماعی شهروندان در توسعه اقتصادی شهر لاهیجان از ضریب رگرسیون چندگانه و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. یکی از مواردی که در رگرسیون مدنظر قرار می گیرد، استقلال خطاها از یکدیگر است. به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون دوربین - واتسون استفاده شده است. با توجه به نتایج جدول شماره ۱۶، از آن جایی که مقدار آماره دوربین - واتسون $1/254$ بوده و در بازه $1/5$ الی $2/5$ قرار دارد، فرض عدم همبستگی بین خطاها رد نشده و می توان از رگرسیون استفاده نمود. همچنین در جدول ضریب همبستگی چندگانه برابر با $0/996$ است. این ضریب معنی داری رابطه بین کیفیت زندگی و مشارکت اجتماعی در توسعه اقتصادی را تأیید کرده است و به میزان $0/992$ درصد از تغییرات مشارکت شهروندان در توسعه اقتصادی را پیش بینی و تبیین می نماید.

جدول شماره ۱۷: واریانس رگرسیون چندگانه ارتباط بین کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان با توسعه اقتصادی شهر لاهیجان

منبع تغییرات	مجموع مربعات	میانگین مربعات	درجه آزادی	کمیت F	سطح معناداری
اثر رگرسیون	۱۲.۷۴۲	۱.۶۲۴	۸	۸۸۵.۷۸۰	۰.۰۰۰
باقیمانده کل	۰.۱۰۹	۰.۰۰۲	۳۷۷		
			۳۸۵		

در جدول شماره ۱۷ مقدار F محاسبه شده در سطح $0/095$ ($sig=0/000$) دست کم خطی بودن رابطه یکی از معیارهای ابعاد کیفیت زندگی را با توسعه اقتصادی تأیید می نماید. همچنین تحلیل واریانس رگرسیون نشان می دهد که حداقل یکی از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (توسعه اقتصادی شهر لاهیجان) با سطح معنی داری کمتر از ۵ درصد رابطه ی خطی دارد.

جدول شماره ۱۸: آماره های متغیرهای وارد بر مدل رگرسیونی

نام متغیرها	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
	B	Std.Error			
درآمد	-۰.۶۳۲	.۱۱۸	-.۵۴۱	-۵.۴۳۶	۰.۰۰۰
امنیت	.۱۷۴	.۱۲۲	.۱۶۸	۱.۴۳۲	.۱۶۰
محیط زیست	.۳۲۴	.۱۴۰	.۲۶۳	۲.۳۳۴	.۰۴۳
رضایت	-۰.۰۹۹	.۱۵۱	-.۰۸۲	-.۶۷۹	.۵۶۴
شادی	.۳۱۴	.۱۰۶	.۲۷۶	۲.۸۹۷	.۰۰۶

عضویت در شورای محل	-۰۰۵۹	۰۰۶۵	-۰۰۶۶	-۰۹۸۰	۰۳۶۴
سازمان های مردم نهاد	۰۱۱۹	۰۱۱۷	۰۱۱۶	۱۰۰۳۴	۰۳۸۹
امور عام المنفعه	۰۳۶۴	۰۱۳۹	۰۳۴۱	۲۸۶۵	۰۰۱۴

در جدول شماره ۱۸، متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون که هسته ی اصلی تحلیل رگرسیون را تشکیل می دهد، آمده است. مقدار **Beta** براساس ضرایب استاندارد شده نتیجه گیری شده است. جدول مذکور نشان می دهد که امور عام المنفعه دارای بیشترین تأثیر است؛ زیرا به ازای یک واحد تغییر در متغیر امور عام المنفعه، ۰/۳۴۱ تغییر در توسعه اقتصادی شهر لاهیجان ایجاد خواهد شد و متغیرهای شادی، محیط زیست و امنیت به ترتیب ۰/۲۷۶، ۰/۲۶۳ و ۰/۱۶۸ واحد تغییر را در توسعه اقتصادی شهر لاهیجان ایجاد خواهند نمود.

Kmo and Bartlett's test

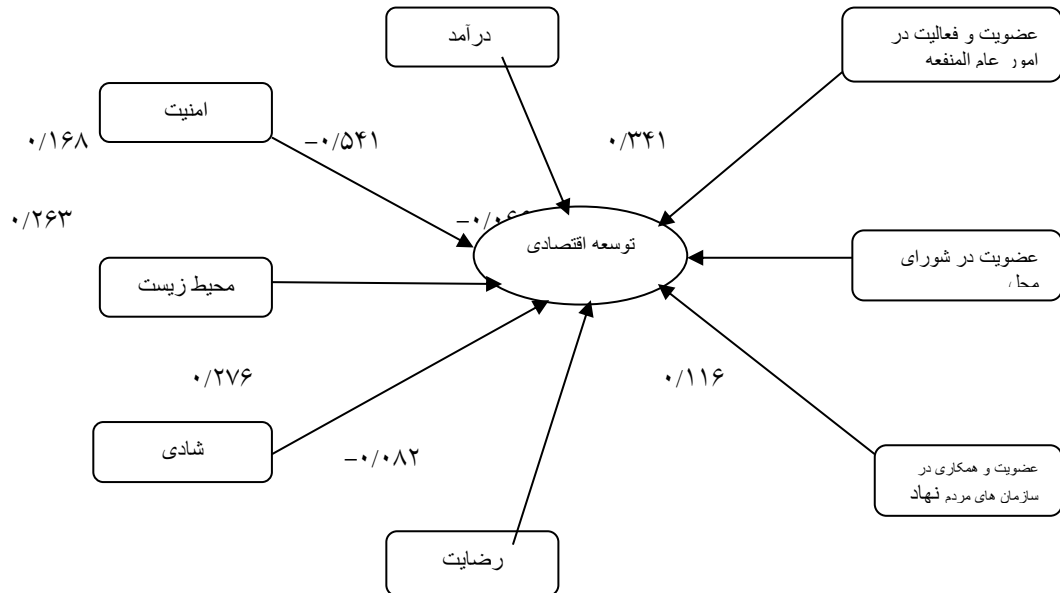
Kmo measure of sampling adequacy		۰۹۳۵
Bartlett's test of sphericity	Chi - square	۱۵۶۲۱۰۰۰۴
	درجه آزادی	۳۸۵
	معناداری	۰۰۰۰

با توجه به ارقام بدست آمده، از آن جا که مقدار آماره **kmo** بیشتر از ۰/۶ است، قابل قبول است و همچنین سطح معناداری آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ می باشد، که آن هم قابل قبول می باشد.

رتبه بندی آلترناتیوها براساس فی کل (جریان خالص) محاسبه شده

محلات	رتبه	Phi
اردوبازار	۱	۱
گابنه	۲	۴۵۱۱/۰
میدان	۳	۲۵۲۴/۰
آقامیر شهید	۴	۱۳۲۱/۰
غریب آباد	۵	۱۶۸۹/۰
شعریافان	۶	۵۴۳۷/۰

تحلیل مسیر ارتباط بین کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان با توسعه اقتصادی

تحلیل مسیر یکی از روش های آماری است که برای آزمون مدل های علیتی به کار می رود و مستلزم تنظیم مدلی به صورت نمودار علی است. تحلیل مسیر شکلی از تحلیل رگرسیون کاربردی است که در آن از نمودار مسیری استفاده می شود. در واقع تحلیل مسیر مشخص می کند که هر متغیر مستقل تا چه حد بر روی متغیر وابسته به طور مستقیم و غیر مستقیم اثر دارد. در پژوهش حاضر برای بدست آوردن عوامل تأثیرگذار بر توسعه اقتصادی از مدل تحلیل مسیر بهره گرفته شده است. در این روش اثر مستقیم ابعاد کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی بر توسعه اقتصادی از طریق رگرسیون چندگانه بدست آمده است. لازم به توضیح است که جهت بررسی همبستگی ابعاد کیفیت زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان بر توسعه اقتصادی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است و در نهایت نمودار حاصل ترسیم گردیده است. نتایج نشان می دهد که ابعاد محیط زیست، شادی، سازمان های مردم نهاد، امنیت و عضویت در امور عام المنفعه بیشترین تأثیر را بر توسعه اقتصادی شهر لاهیجان می گذارد. هر چند ابعاد درآمد و شورای محل تأثیر منفی و کاهنده بر توسعه اقتصادی آن منطقه دارد. که دلایل اصلی آن نبود مشاغل مستمر و پایدار به جهت کمی کارخانجات و کارگاه های صنعتی و هزینه های بالای زندگی در منطقه شمال کشور، همچنین عدم کارایی شورا در حل مشکلات موجود، می توان برشمرد.

نتیجه گیری

کیفیت زندگی شهری واژه‌ای پیچیده و چندبعدی در رابطه با وضعیت زندگی مردم در یک مقیاس جغرافیایی خاص است. شاخص‌های کیفیت زندگی شهری بیشتر ارزش محورند، بدین معنا که می‌باید با توجه به شرایط هر جامعه و در دو بعد ذهنی و عینی به صورت توأمان مدنظر قرار گیرند. یافته‌ی مهم این مطالعه تأکید بر اهمیت مطالعه همزمان کیفیت عینی و ذهنی زندگی را به جای استفاده‌ی جداگانه از یکی از این رویکردها پیشنهاد می‌کند.

اگر طراحان و برنامه‌ریزان شهری قصد دارند که درک درستی از کیفیت زندگی ساکنان داشته باشند، باید رابطه‌ی مناسبی با مناسبات اجتماعی که در شکل‌گیری این فضاها دخالت دارند، برقرار کنند. بنابراین بسیار مهم است که شرایط کیفیت زندگی در محیط‌های شهری به صورت پیوسته، تحلیل و ارزیابی شده و ارتقاء سطح رضایت ساکنان با استفاده از بهبود شاخص‌های عینی و ذهنی به هدف اولیه طرح‌های توسعه و روند تصمیم‌سازی تبدیل شود.

در این تحقیق، شاخص‌های رضایت، شادی، قدرت خرید و شورای محل با توجه به پاسخ‌های پرسش‌شوندگان پایین‌تر از حد متوسط و میانگین آن‌ها از مقدار مورد آزمون پایین‌تر است. این مسئله نشان‌دهنده‌ی آن است که افراد مورد تحقیق عوامل مذکور را در توسعه شهر بسیار مهم می‌دانند. همچنین شاخص‌های محیط زیست، درآمد، رسانه، تولیدات کشاورزی و صنعتی در سطح متوسط کیفیت زندگی قرار دارد. برپایه این تحقیق، شاخص‌های امنیت، سازمان‌های مردم‌نهاد، امور خیرخواهانه و فعالیت‌های عام‌المنفعه در سطح بالاتری از حد متوسط کیفیت زندگی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که افراد مورد تحقیق شاخص‌های مذکور را زمینه‌ساز مشارکت بیشتر مردم در صحنه‌های مختلف می‌دانند که این خود موجب رشد و توسعه شهر در بُعد اقتصادی می‌گردد. بررسی عوامل مؤثر بر توسعه اقتصادی در این شهر از نظر پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که شاخص‌های رضایت، شادی، درآمد و شورای محل از مهمترین عوامل توسعه اقتصادی در این شهر بوده است. به طوری که از نظر پرسش‌شوندگان این عوامل از مهمترین موانع توسعه اقتصادی در این شهر می‌باشد.

با توجه به نتایج تحقیق، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- توزیع بهینه‌ی کاربری‌های مختلف شهری در سطح شهر؛
- ایجاد امکانات گذران اوقات فراغت در محل سکونت از طریق افزایش سرانه‌ی فضای سبز و عمومی؛
- افزایش سلامت محیطی شهر از طریق احداث شبکه‌ی دفع فاضلاب، جلوگیری از ورود صنایع مزاحم و پرسروصدا به محدوده‌های مسکونی و جلوگیری از تخلیه‌ی زباله‌های خانگی و نخاله‌های ساختمانی در اراضی خالی و بایر داخل محدوده‌ی شهر؛
- ایجاد شور و نشاط اجتماعی جهت بهبود سلامت جسمانی از طریق همایش‌های ورزشی، خانوادگی و همگانی؛
- واگذاری حتی المقدور مسئولیت‌های مختلف در مراحل ارائه‌ی برنامه، مدیریت و اجرای آن به ساکنین محله‌های شهری.
- تهیه طرح جامع توسعه‌ی شهر لاهیجان با رویکرد توسعه اقتصادی.
- جلب مشارکت بخش خصوصی در جهت ساخت، توسعه و تکمیل تأسیسات صنعتی و تفریحی به عنوان بخش مهمی از زیرساخت‌های توسعه‌ی شهر لاهیجان با اعطای مشوق‌ها از جمله ارائه تسهیلات بانکی کم بهره و نیز تسهیل در فرایند صدور مجوزهای لازم.

- معرفی و تبلیغ جاذبه های مختلف شهر لاهیجان اعم از فرهنگی، طبیعی، کشاورزی و غیره در رسانه های پرمخاطب و پرهیز از معرفی تک بعدی لاهیجان.
- جذب و بکارگیری نیروهای متخصص در مراکز خدمات کشاورزی و صنعتی لاهیجان و برگزاری دوره های آموزشی منظم برای کارکنان و دست اندرکاران شاغل در صنعت در جهت ایجاد بستر مدیریت علمی در این بخش ها.

منابع

- ۱ — اثنی عشری امیری، ابوالقاسم، احسان فر، محمدحسین و میکائیلی، سیده وجیهه (۱۳۹۴)، «بیکاری، فرصت های شغلی و منحنی بوریچ در استان های ایران با رویکرد داده های تابلویی»، فصلنامه پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی، دوره ۵، شماره ۲۰، صص ۱۱۹-۱۰۹.
- ۲ — احمدآخوندی، عباس، برک پور، ناصر، خلیلی، احمد، صداقت نیا، سعید و صفی یاری، رامین (۱۳۹۳)، «سنجش کیفیت زندگی شهری در کلانشهر تهران»، نشریه هنرهای زیبا - معماری و شهرسازی، دوره نوزدهم، شماره ۲، صص ۲۲-۵.
- ۳ — احمد شعربافی، مجتبی (۱۳۹۴)، «نقش گردشگری در توسعه اقتصادی اجتماعی شرق گیلان»، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، پردیس دانشگاهی، گروه شهرسازی گرایش برنامه ریزی منطقه ای .
- ۴ — احمدی کانرش، فخرالدین، علی محمدی، ایرج، ابوالقاسمی، جمیله و رحمانی، کاظم (۱۳۹۸)، «بررسی اثرات روانی و فیزیولوژیکی ناشی از مواجهه مزمن با صدا در یک صنعت خودروسازی»، مجله آرگونومی، سال هفتم، شماره ۱، صص ۶۲-۵۴.
- ۵ — امانپور، سعید، حسینی شه پریان، نبی اله، آتش افروز، نسرين و فرهمند، قاسم (۱۳۹۴)، «بررسی و تحلیل عملکرد شوراها در مدیریت شهری مطالعه موردی: شهر ایذه»، نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال ششم، شماره ۲۲، صص ۹۵-۱۱۰.
- ۶ — امرایی، بهروز و اشرفی پور، مصطفی (۱۳۹۵)، «مروری بر توسعه اقتصادی و مهمترین عوامل مؤثر بر آن با استفاده از رویکرد داده های ترکیبی»، اولین همایش ملی مدیریت توسعه، دی ۱۳۹۵، تهران، صص ۱۳-۱.
- ۷ — امین پور، محبوبه (۱۴۰۰)، «از معضل فاضلاب و زباله تا پوشش باتری»، مجله فرهنگی — اجتماعی لاهیجان (نسخه اینترنتی)، محیط زیست لاهیجان، شماره ۴۰، صص ۳۲-۱۸.
- ۸ — امینی، یوسف و امینی، محمد (۱۳۹۵)، «بررسی عوامل اقتصادی — اجتماعی و زمینه ای مؤثر بر میزان مشارکت شهروندان در حوزه امور شهری مرتبط با شهرداری»، فصلنامه توسعه اجتماعی، دوره یازدهم، شماره ۲، صص ۱۹۸-۱۷۹.
- ۹ — ابراهیم پور، داوود، جوانپور، عزیز و حسینی اصل، وحیده (۱۳۹۴)، «رابطه عدالت اجتماعی ادراک شده با میزان مشارکت شهروندان در توسعه یافتگی شهر تبریز»، مقاله علمی پژوهشی، فصلنامه مطالعات جامعه شناختی شهری، سال پنجم، شماره ۱۶، صص ۱۴۲-۱۱۹.

- ۱۰ — ابراهیم زاده، عیسی و فاطمی نژاد، خدیجه (۱۳۹۳)، «تحلیلی بر مشارکت شهروندی و مدیریت شهری در شهرهای کوچک مطالعه موردی: شهر کوچک یونسی»، مجله پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال پنجم، شماره ۱۶، صص ۳۸-۱۹.
- ۱۱ — اسماعیل زاده، حسن، شمسی صالحی و یعقوب اسماعیل زاده (۱۳۹۴)، «تحلیل کیفیت زندگی با مشارکت و رابطه آن با مشارکت شهروندان در امور شهری شهر نقره»، مقاله علمی پژوهشی، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای. شماره ۱۷، دوره ۵، صص ۲۴۶-۲۲۷.
- ۱۲ — آسیابانی، زهرا (۱۳۹۶)، «ارزیابی کیفیت زندگی شهری و تأثیر آن بر مشارکت شهروندان در امور شهری مطالعه موردی: شهر نی ریز»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد، پردیس علوم انسانی و اجتماعی.
- ۱۳ — باسحا، مهدی؛ عاقلی کهنه شهری، لطفعلی و مسایلی، ارشک (۱۳۸۹)، «رتبه بندی شاخص های کیفیت زندگی در استان های کشور»، مقاله علمی پژوهشی، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال نهم، شماره ۳۷، صص ۱۱۲-۹۵.
- ۱۴ — باقری کشکولی، علی و موسوی، میرنجف (۱۳۹۱)، «ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در محلات شهر سردشت»، مقاله علمی - پژوهشی، پژوهش و برنامه ریزی شهری، دوره ۳، شماره ۹، صص ۱۱۸-۹۷.
- ۱۵ — بریمانی، فرامرز؛ جعفری، مهدی و بلوچی، عثمان (۱۳۹۲)، «سنجش و تحلیل کیفیت زندگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: دهستان مهبان شهرستان نیک شهر»، مقاله علمی — پژوهشی، فصلنامه چشم انداز جغرافیایی در مطالعات انسانی، سال هشتم، شماره ۲۳، صص ۵۴-۴۱.
- ۱۶ — بندرآباد، علیرضا و فرشته، احمدی نژاد (۱۳۹۳)، «ارزیابی شاخص های کیفیت زندگی با تأکید بر اصول شهر زیست پذیر در منطقه ۲۲ تهران»، مقاله علمی — پژوهشی، مجله پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال ۵، شماره ۱۶، صص ۷۴-۵۵.
- ۱۷ — بیک محمدی، حسن، سلطانی، لیلا و حیدری، سمیه (۱۳۹۵)، «تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری مورد مطالعه: شهر قدس»، فصلنامه پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال پنجم، شماره ۱۴، صص ۱۰۴-۸۷.
- ۱۸ — پناهی، حسین، سلمانی، بهزاد و محمدی خانقاهی، رباب (۱۳۹۴)، «تأثیر سلامت بر درآمد سرانه، مطالعه موردی: کشورهای با سطح درآمد متوسط»، فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی، سال پنجم، شماره بیستم، صص ۱۰۸-۹۹.
- ۱۹ — تقوایی، مسعود، وارثی، حمید رضا و صفر آبادی، اعظم (۱۳۹۱)، «عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری شهری کرمانشاه، جغرافیا (فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن جغرافیای ایران)، دوره جدید، سال دهم، شماره ۳۳، صص ۳۹-۲۷.
- ۲۰ — حاجی مظفری، سارا و اسکندری، زهرا (۱۳۹۴)، «بررسی نقش شاخص های توسعه انسانی و اقتصادی در پیشبرد توسعه»، کنفرانس بین المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی، کوالالامپور، مالزی، ۱۴ دسامبر ۲۰۱۵، صص ۱-۱۵.
- ۲۱ — حسنی نژاد، آسیه، مسیبی، سمانه و حسنی نژاد، اردلان (۱۳۹۵)، «ارزیابی و سنجش شاخص های کیفیت زندگی در محلات شهری مطالعه موردی: حاجی آباد فارس»، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای، سال چهاردهم، شماره ۱، صص ۱۸۴-۱۶۵.

- ۲۲ — حسین زاده، علی حسین و فدایی ده چشمه، حمید (۱۳۹۱)، «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت شهروندان در امور شهری مطالعه موردی: شهر شهرکرد»، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال دوم، شماره ۵، صص ۵۹-۸۲.
- ۲۳ — خادم‌الحسینی، احمد؛ حسین منصوریان و محمدحسین ستاری (۱۳۸۹)، «سنجش کیفیت ذهنی زندگی در نواحی شهری مطالعه موردی: شهر نورآباد استان لرستان»، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، سال اول، شماره ۳، صص ۴۵-۶۰.
- ۲۴ — خواجه شاهکویی، علیرضا، حسینی، سیدمحمدحسن و طوسی، رمضان (۱۳۹۳)، «ارزیابی و سنجش کیفیت زندگی و تأثیر آن بر مشارکت شهروندان در امور شهری مطالعه موردی: شهر مینودشت»، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای، سال سوم، شماره ۱۰، صص ۷۳-۸۶.
- ۲۵ — خواجه نوری، بیژن و دسترس، فرناز (۱۳۹۸)، «بررسی رابطه بین عوامل جامعه‌شناختی و رفتار زیست محیطی شهروندان شهر شیراز»، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، سال سی ام، شماره ۷۶، صص ۳۵-۵۸.
- ۲۶ — رضوانی، محمدرضا و حسین منصوریان (۱۳۸۷)، «سنجش کیفیت زندگی؛ بررسی مفاهیم، مدل‌ها، شاخص‌ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی»، فصلنامه روستا و موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی توسعه، شماره سوم، ص ۴.
- ۲۷ — رضوانی، محمدرضا، متکان، علی اکبر، منصوریان، حسین و ستاری، محمدحسین (۱۳۸۹)، «توسعه و سنجش شاخص‌های کیفیت زندگی شهری مطالعه موردی: شهر نورآباد، استان لرستان»، فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه ای، سال اول، شماره دوم، صص ۸۷-۱۱۰.
- ۲۸ — رنجبر، احسان و سماواتی، سحر (۱۳۹۷)، «بازشناسی عوامل مؤثر بر شادی در فضاهای عمومی شهری مطالعه موردی: محدوده پیاده راه مرکز تاریخی تهران»، فصلنامه علمی — پژوهشی مطالعات شهری، سال هشتم، شماره ۲۹، صص ۱۷-۱.
- ۲۹ — سالنامه آماری گیلان (۱۳۹۵)، «نتایج آمارگیری نفوس و مسکن»، معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، صص ۶۹-۱.
- ۳۰ — _____ (۱۳۹۶)، «نتایج آمارگیری نیروی کار»، معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، صص ۷۶-۱.
- ۳۱ — _____ (۱۳۹۷)، «نتایج آمارگیری نیروی کار»، معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، صص ۸۲-۱.
- ۳۲ — _____ (۱۳۹۸)، «نتایج آمارگیری نیروی کار»، معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، صص ۷۰-۱.
- ۳۳ — شماعی، علی و شهسوار، امین (۱۳۹۶)، «ارزیابی کیفیت زندگی شهری در شهرهای جدید نمونه موردی: شهر جدید پرند»، مقاله علمی — پژوهشی، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، سال چهاردهم، شماره ۵۴، صص ۱۷-۱.

- ۳۴ - شیانی، ملیحه، رضوی الهاشم، بهراد و دلپسند، کامل (۱۳۹۱)، «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت امور شهری تهران»، فصلنامه مطالعات شهری، سال دوم، شماره چهارم، صص ۲۴۰-۲۱۵.
- ۳۵ - علی اکبری، اسماعیل و مهدی امینی (۱۳۸۹)، «کیفیت زندگی شهری در ایران (۱۳۸۵-۱۳۶۵)»، مقاله علمی - پژوهشی، تهران: فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، شماره ۳۶، صص ۱۴۸-۱۲۱.
- ۳۶ - عزیززاده اقدم، محمدباقر، محمد عباس زاده، کمال کوهی و داود مختاری (۱۳۹۲)، «نهادهای شهری و مشارکت شهروندان در اداره ی امور شهری مطالعه ی موردی: شهر اصفهان»، پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره ی ۴۵، شماره ۲، صص ۲۱۴-۱۹۵.
- ۳۷ - علیقلی، منصوره (۱۳۹۵)، «رابطه کار نیروی زنان و توسعه اقتصادی کشورهای اسلامی»، فصلنامه مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان، سال چهاردهم، شماره ۲، صص ۸۶-۶۳.
- ۳۸ - غراب، ناصرالدین (۱۳۸۰)، «تأثیرات محیط شهری در از خودبیگانگی انسان»، مقاله علمی - پژوهشی، فصلنامه مدیریت شهری، سال دوم، شماره ۸، صص ۹۳-۸۴.
- ۳۹ - غفاری، غلامرضا و امید، رضا (۱۳۸۸)، «کیفیت زندگی در برنامه های عمرانی و توسعه در ایران»، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال هشتم، شماره ۳۱ و ۳۰، صص ۳۳-۹.
- ۴۰ - غفاری، غلامرضا، کریمی، علیرضا و نوذری، حمزه (۱۳۹۱)، «روند مطالعه کیفیت زندگی در ایران»، فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دوره اول، شماره ۳، صص ۱۳۴-۱۰۷.
- ۴۱ - فرهادی، پیام، سوخکیان، محمدعلی و کرمی، مینا (۱۳۹۸)، «بررسی و ارزیابی عملکرد انواع سازمان های مردم نهاد در ایران»، فصلنامه سیاست های راهبردی و کلان، دوره هفتم، شماره ۳، صص ۴۹۹-۴۷۲.
- ۴۲ - قادری، جعفر، رستگار، ابراهیم و قهری، مسلم (۱۳۹۷)، «شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی کیفیت زندگی در محله های شهری (مورد مطالعه: منطقه ۷ شهرداری تهران)»، فصلنامه علمی اقتصاد و مدیریت شهری، دوره هفتم، شماره ۲۷، صص ۸۶-۷۱.
- ۴۳ - قاسمی، محمدعلی (۱۳۸۴)، «بررسی عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر میزان مشارکت روستائیان در طرح های عمرانی، مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان کاشان»، فصلنامه علمی روستا و توسعه، دوره ۸، شماره ۴، صص ۱۱۲-۷۹.
- ۴۴ - قالیباف، محمدباقر، مجتبی روستایی، رمضان زاده لسبویی، مهدی و طاهری، محمد رضا (۱۳۹۰)، «ارزیابی کیفیت زندگی شهری مطالعه موردی محله یافت آباد»، فصلنامه جغرافیا، دوره جدید، سال نهم، شماره ۳۱، صص ۵۳-۳۳.
- ۴۵ - قدسی راد، حمیدرضا، موسایی، میثم و ساروخانی، باقر (۱۳۹۸)، «تأثیر توسعه اقتصادی بر نابرابری اجتماعی در کلان شهر تهران»، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال دوازدهم، شماره اول، صص ۲۱-۷.
- ۴۶ - قدمی، مصطفی و معتمد، سمانه (۱۳۹۲)، «بررسی کیفیت زندگی در شهرهای کوچک، با تأکید بر بُعد سلامت فردی و اجتماعی مطالعه موردی: شهر نور، استان مازندران»، فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره ۲۴، شماره ۴۹، صص ۵۰-۳۳.

- ۴۷ — گروسی، سعیده و شمس الدینی مطلق، محمد حسن (۱۳۹۸)، «بررسی رابطه کیفیت محیط زندگی و میزان رضایت از زندگی در محله: مطالعه ای درباره ی ساکنان محلات شهر کرمان»، مجله مطالعات اجتماعی ایران، دوره دوازدهم، شماره ۴، صص ۶۷-۸۸.
- ۴۸ — گلکار، کوروش (۱۳۸۷)، «کند و کاوی در طراحی شهری»، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری، تهران، چاپ چهارم.
- ۴۹ — گیوی، مجید، علی پور، سمیره، نظری، صفیه و اقامتی گشتی، رضا (۱۳۹۴)، «بررسی عوامل مؤثر بر جلب مشارکت شهروندان در توسعه پایدار شهری مورد مطالعه: شهر بندر عباس»، فصلنامه علمی - پژوهشی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد واحد شوشتر، سال نهم، شماره ۴، صص ۱۹۰-۱۶۷.
- ۵۰ — لطفی، صدیقه (۱۳۸۸)، «مفهوم کیفیت زندگی شهری: تعاریف، ابعاد و سنجش آن در برنامه ریزی شهری»، مقاله علمی - پژوهشی، فصلنامه جغرافیای انسانی، سال اول، شماره ۴، صص ۸۰ - ۶۵.
- ۵۱ — ماجدی، سیدمسعود و لهسایی زاده، عبدالعلی (۱۳۸۵)، «بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه ای، سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی مطالعه موردی: روستاهای استان فارس»، فصلنامه روستا و توسعه، سال نهم، شماره ۴، ۹۱-۱۳۶.
- ۵۲ — محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۵)، «بیگانگی مانعی برای مشارکت و توسعه ملی، بررسی رابطه میان بیگانگی و مشارکت اجتماعی سیاسی»، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، شماره ۱، تهران: مرکز پژوهش های بنیادی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صص ۱۱۰ - ۸۹.
- ۵۳ — محمدیان منصور، صاحبه، گل خندان، ابوالقاسم، خوانساری، مجتبی و گل خندان، داوود (۱۳۹۴)، «تحلیل عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر شادی یک تحلیل اقتصادسنجی با در نظر گرفتن محدودیت های مذهبی»، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۲۵، صص ۱۶۳ - ۱۲۵.
- ۵۴ — موسوی، سیدرحیم و دوستی، کریم (۱۳۹۷)، «اعتماد اجتماعی مؤثر بر رویه ای شدن مشارکت مردم در توسعه منطقه ایلام»، فصلنامه علمی - ترویجی فرهنگ ایلام، دوره نوزدهم، شماره ۶۰ و ۶۱، ۲۳۰-۲۰۷.
- ۵۵ — میکائیلی، جعفر، خورسندی، مرتضی و همایونی، فاطمه السادات (۱۳۹۸)، «بررسی نقش عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر شادی مطالعه موردی: جمعیت فعال شهر تهران»، پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، سال سوم، شماره ۱۲، صص ۴۱-۱.
- ۵۶ — نقدی، اسداله و بابایی، حیدر (۱۳۹۴)، «مروری بر شاخص ها و مؤلفه های کیفیت زندگی شهری مورد مطالعه: شهر همدان»، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، سال هفتم، شماره ۲۳، پاییز ۱۳۹۴، صص ۱۶-۱.
- ۵۷ — نوابخش، مهرداد؛ رضایی، محمد و رحیمی، ماریا (۱۳۹۳)، «بررسی رابطه میزان اعتماد شهروندان با میزان مشارکت اجتماعی آنان مطالعه موردی: شهر ایلام»، نشریه مطالعات جامعه شناختی شهری (مطالعات شهری)، دوره دهم، شماره ۴، صص ۲۷-۱.
- ۵۸ — وثوقی، منصور و سلیمانی، مسعود (۱۳۹۶)، «عوامل مؤثر بر استفاده از ظرفیت سازمان های مردم نهاد در نظارت بر عملکرد دولت در فرایند توسعه محلی»، فصلنامه توسعه محلی (روستایی - شهری)، دوره هشتم، شماره ۲، صص ۲۲۰-۱۹۹.